

Zbirka medijskih objav

INŽENIRSKA ZBORNICA SLOVENIJE,
za obdobje 7. 12. 2019

Število objav: 16

Internet: 10

Tisk: 6

Spremljane teme:

Inženirska dejavnost, ...: 1

Inženirska zbornica ...: 0

Barbara Škraba Flis: 0

Gradbeni zakon: 0

Zakon o ... načrtovanju: 0

Zakon o ... arhitektih: 0

Gradbena parcela: 0

Evidenca stavbnih zemljišč: 0

Svetovni gradbeni forum 2019: 0

Gradbeništvo, graditev: 15

Internet	Naslov	Rast stroškov dela v tretjem četrtletju nekoliko nižja		
Zaporedna št. 1	Medij; Doseg	Sta.si; 520.000, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Slovensko gospodarstvo; 6. 12. 2019		
Stran v zbirki: 6	Avtor	STA		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...odstotka. Stroški dela so se v tretjem četrtletju medletno najizraziteje zvišali zvišali v drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih (za 15,6 odstotka) in v gradbeništvu (za 12,2 odstotka), najbolj izrazito pa so se znižali v rudarstvu (za devet odstotkov) in v dejavnosti poslovanje z nepremičninami (za 3,4 odstotka). ...			

Internet	Naslov	Kisla vest iz Nemčije: poleg novih naročil je oktobra upadla tudi industrijska proizvodnja - najbolj v zadnjem desetletju		
Zaporedna št. 2	Medij; Doseg	Finance.si; 163.478, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Oglas; 6. 12. 2019		
Stran v zbirki: 8	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...proizvodnja investicijskega blaga. Proizvodnja energije je bila na mesečni ravni večja za 2,3 odstotka, oktobra glede na september pa je upadla proizvodnja v gradbeništvu . Kisla vest iz Nemčije: poleg novih naročil je oktobra upadla tudi industrijska proizvodnja - najbolj v zadnjem desetletju Foto: Shutterstock...			

Tisk	Naslov	Prebivalci Britofa še vedno živijo v negotovosti		
Zaporedna št. 3	Medij; Doseg	Delo; 153.990, Slovenija	Stran: 3	Površina: 330 cm ²
	Rubrika, Datum	Aktualno; 7. 12. 2019		
Stran v zbirki: 10	Avtor	Manja Pušnik		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	Prebivalci Britofa še vedno živijo v negotovosti Odgovornost Uhajanje plina preiskujejo kriminalisti Koncesijo med občino in Domplanom bo preveril tudi župan Britof - Po torkovi eksploziji zemeljskega plina se razmere v Britofu pri Kranju še niso umirile, saj so zaradi povečanih koncentracij plina			

Tisk	Naslov	Možakar z najdaljšim seznamom referenc		
Zaporedna št. 4	Medij; Doseg	Svet24; 118.000, Slovenija	Stran: 8	Površina: 1.782 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 7. 12. 2019		
Stran v zbirki: 16	Avtor	Luka Tetičkovič		
	Teme	Inženirska dejavnost, inženirji		
Povzetek	VELIKI BLEFER Kdo je Škrabec, ki meri, kako d < g zid imajo pri konkurenci? MOŽAKAR Z NAJDALJŠIM SEZNAMOM REFERENC MECEN umetnosti in kulture, ki si je prisvojil dovolj dolg seznam referenc, da je v klubu zmagovalcev javnih razpisov. Menedžer, ki se kot prva generacija kapitalista počuti najbolj			

Internet	Naslov	Inženirke: Fatalne ustvarjalke prihodnosti		
Zaporedna št. 5	Medij; Doseg	Svetkapitala.si; 78.406, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 6. 12. 2019		
Stran v zbirki: 41	Avtor	Milka Bizovičar		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Letošnje nominiranke za inženirko leta so inženirke gradbeništvu , strojništva, elektrotehnike, kemije, fizike, tehnologije polimerov, računalništva in informatike ter matematike. Naziv bo osvojila tista, ki bo mlajšim...			

Tisk	Naslov	Informacijsko vojskovanje poteka stalno in ima lahko posledice tudi za demokracijo		
Zaporedna št. 6	Medij; Doseg	Delo - Sobotna priloga; 70.000, Slovenija	Stran: 4	Površina: 2.214 cm ²
	Rubrika, Datum	Sobotna priloga; 7. 12. 2019		
Stran v zbirki: 47	Avtor	Miha Jenko		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...iz najhujšega? Seveda ne. Nemčija je zdaj zgodba v dveh delih. Domače gospodarstvo dela res dobro. Povpraševanje na trgu dela dviga plače. Storitve in gradbeništvo so zdaj zelo uspešni, nasploh se blaginja povečuje, kapacitete imajo zapolnjene. Pogled navzven pa kaže povsem drugačno sliko. Rast in povpraševanje na...			

Tisk	Naslov	Skupaj močnejši v boju s tujo konkurenco		
Zaporedna št. 7	Medij; Doseg	Primorske novice; 53.000, Slovenija	Stran: 2	Površina: 355 cm ²
	Rubrika, Datum	Aktualno; 7. 12. 2019		
Stran v zbirki: 48	Avtor	Nace Novak		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...podjetij, ki nudi informacijske rešitve za digitalizacijo poslovanja. Poleg rešitev za proizvodna podjetja nudijo tudi rešitve za storitveno dejavnost, gradbeništvo ter za podjetja, ki delujejo na področju zbiranja in predelave odpadkov. 30.000 uporabnikov zaupa rešitvama iCenter in Minimax podjetja Saop v*- ...			

Internet	Naslov	Ne zatiskajmo si oči!		
Zaporedna št. 8	Medij; Doseg	Druzina.si; 25.079, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 6. 12. 2019		
Stran v zbirki: 51	Avtor	Bogomir Štefanič		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...prostitucijo, beračenje, poroke, posvojitve, razne oblike suženjstva in služabništva V slovenskih razmerah je v porastu predvsem prisilno delo, zlasti v gradbeništvu , prevozništvu, gostinstvu. Prostitucija je pri nas sicer »dekriminalizirana«, kar pomeni, da jo je mogoče prijaviti kot (samostojno) gospodarsko dejavnost,...			

Tisk	Naslov	Dovolj bogati za naj cenejše		
Zaporedna št. 9	Medij; Doseg	Dnevnik - Dnevnikov objektiv; 15.000, Slovenija	Stran: 3	Površina: 375 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 7. 12. 2019		
Stran v zbirki: 53	Avtor	Vojko Flegar		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	Subjektiv Dovolj bogati za naj cenej še Vojko Flegar Dj a je Dars »v svojem imenu in za svoj račun v okviru koncesije gradenj« najbrž dokončno izbral graditelja druge cevi karavanškega predora, je bila morda tako za vpletene kot javnost bolj ali manj pričakovana novica. In za marsikoga, ne le			

Internet	Naslov	Brezposelnim na voljo usposabljanja za deficitarne poklice		
Zaporedna št. 10	Medij; Doseg	Mbreport.si; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 6. 12. 2019		
Stran v zbirki: 56	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...poklice, ki jih delodajalci iščejo na zaposlitvenem trgu. Gre za neformalne oblike izobraževanj. Skupno sodelovanje zajema usposabljanja v dejavnostih: gradbeništva – v programih usposabljanja za slikopleskarska dela ter osnove polaganja keramičnih oblog, gostinstva – v programu usposabljanje za pomočnika kuharja,...			

Internet	Naslov	Brezposelnim na voljo usposabljanja za deficitarne poklice		
Zaporedna št. 11	Medij; Doseg	Lokalec.si; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	ostalo; 6. 12. 2019		
Stran v zbirki: 57	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...poklice, ki jih delodajalci iščejo na zaposlitvenem trgu. Gre za neformalne oblike izobraževanj. Skupno sodelovanje zajema usposabljanja v dejavnostih: gradbeništva – v programih usposabljanja za slikopleskarska dela ter osnove polaganja keramičnih oblog, gostinstva – v programu usposabljanje za pomočnika kuharja,...			

Internet	Naslov	"Želim si, da bi spet šli na ulice": intervju z letošnjim dobitnikom Glosinega klobuka Janezom Dolinškom		
Zaporedna št. 12	Medij; Doseg	ZSSS.si; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 6. 12. 2019		
Stran v zbirki: 62	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...kot na sovražnike, ki nam jemljejo prostor prek raznih teorij islamizacije. Pozabljamo pa, da potrebujemo delovno silo. Nimamo natakarejv, negovalk, v gradbeništvu imamo že zdaj same migrante. Evropa ima prenizko rodnost, da bi si zagotovila dovolj mladih ljudi, da bi lahko delali. Preveč smo obremenjeni z barvo kože...			

Internet	Naslov	Stroški dela za dejansko opravljeno delovno uro v 3. četrtletju 2019 za 3,2% višji kot pred enim letom		
Zaporedna št. 13	Medij; Doseg	Stat.si; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 6. 12. 2019		
Stran v zbirki: 63	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...v dejavnosti poslovanje z nepremičninami (za 3,4 %), najizraziteje zvišali pa v drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih (za 15,6 %) in v dejavnosti gradbeništvo (za 12,2 %). Stroški dela za dejansko opravljeno delovno uro v EU -28 v drugem četrtletju 2019 za 2,9 % višji kot pred enim letom Po podatkih Eurostata...			

Tisk	Naslov	Sabina Sobočan med najplivnejšimi menedžerkami v državi		
Zaporedna št. 14	Medij; Doseg	SBC PODJETNIK; , Slovenija	Stran: 118	Površina: 79 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 6. 12. 2019		
Stran v zbirki: 64	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...da Variš Lendava načrtuje nove naložbe in dodatno zaposlovanje ter izplačuje za petino višje plače od povprečja v gradbeništvu . Na vodilnih in vodstvenih položajih imajo 40 odstotkov žensk, kar je v gradbeništvu posebej izstopajoče. Variš Lendava je imel lani 18 milijonov evrov čistih prihodkov od prodaje in 1,1 milijona evrov...			

Internet	Naslov	Rast stroškov dela v tretjem četrtletju nekoliko nižja		
Zaporedna št. 15	Medij; Doseg	Findinfo.si; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 6. 12. 2019		
Stran v zbirki: 65	Avtor	STA		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...odstotka. Stroški dela so se v tretjem četrtletju medletno najizraziteje zvišali zvišali v drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih (za 15,6 odstotka) in v gradbeništvu (za 12,2 odstotka), najbolj izrazito pa so se znižali v rudarstvu (za devet odstotkov) in v dejavnosti poslovanje z nepremičninami (za 3,4 odstotka). ...			

Internet	Naslov	Stroški dela se povečujajo		
Zaporedna št. 16	Medij; Doseg	Morel.si; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 6. 12. 2019		
Stran v zbirki: 66	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	<p>...v dejavnosti poslovanje z nepremičninami (za 3,4 %), najizraziteje zvišali pa v drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih (za 15,6 %) in v dejavnosti gradbeništvo (za 12,2 %). Po podatkih Eurostata (po stanju na dan 3. 12. 2019) so bili stroški dela za dejansko opravljeno delovno uro v drugem četrtletju 2019 v vseh...</p>			

Rast stroškov dela v tretjem četrtletju nekoliko nižja

Stroški za dejansko opravljeno delovno uro so bili v tretjem četrtletju za 3,2 odstotka višji kot pred enim letom. Rast se tako nadaljuje, a je bila nižja kot v prvem in drugem trimesečju, je danes objavil statistični urad.

Stroške dela sicer sestavljajo plače (vključno z nagradami, izrednimi izplačili in nadomestili) in drugi stroški, kamor sodijo na primer socialni prispevki.

Stroški dela za dejansko opravljeno delovno uro so bili v tretjem četrtletju po začasnih podatkih povprečno za 3,2 odstotka višji kot v tretjem četrtletju 2018, pri čemer so se plače zvišale za 3,3 odstotka.

Stroški dela kontinuirano rastejo že nekaj let. Letos je bila medletna rast najvišja v prvem četrtletju, ko je dosegla 7,5 odstotka, v drugem trimesečju pa je dosegla 4,9 odstotka. V tretjem četrtletju lani je bila medletna rast pri 1,8 odstotka. Stroški dela so se v tretjem četrtletju medletno najizraziteje zvišali zvišali v drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih (za 15,6 odstotka) in v **gradbeništvu** (za 12,2 odstotka), najbolj izrazito pa so se znižali v rudarstvu (za devet odstotkov) in v dejavnosti poslovanje z nepremičninami (za 3,4 odstotka).

Primerjave z drugimi članicami **EU** evropski statistični urad Eurostat trenutno dela še na podlagi podatkov iz drugega trimesečja. Stroški dela za dejansko opravljeno delovno uro so bili v uniji v drugem četrtletju po najnovejših podatkih za 2,9 odstotka višji kot pred enim letom, je spomnil slovenski statistični urad.

Rast so beležili v vseh državah. Najizrazitejša je bila v Romuniji (za 13 odstotkov) in v Bolgariji (za 10,8 odstotka). Kot navedeno, je bila rast v Sloveniji 4,9-odstotna.

Kisla vest iz Nemčije: poleg novih naročil je oktobra upadla tudi industrijska proizvodnja - najbolj v zadnjem desetletju

8 min

Preberite tudi

- **Oktobra se je obseg novih naročil za nemško industrijo znova skrčil**

Obseg nemške industrijske proizvodnje se je v letošnjem oktobru v primerjavi s septembrom zmanjšal za 1,7 odstotka, v primerjavi z lanskim oktobrom pa je bil upad 5,3-odstoten, kar je največji zdrs v zadnjih desetih letih, kažejo sveži statistični **podatki** iz Nemčije. Spomnimo, včeraj so iz Nemčije poročali o oktobrskem upadu novih naročil za nemško industrijo.

Med razlogi za skrčenje obsega industrijske proizvodnje v Nemčiji v oktobru analitiki izpostavljajo negativne učinke trenja v svetovnih trgovinskih tokovih ter negotovost, povezano z brexitom, **poročja** Bloomberg. Kot navajajo analitiki, je poslabšanje zlasti občutiti v nemškem industrijskem jedru, v strojni ter avtomobilski industriji, kar je razlog, da družbe v predelovalnih panogah poročajo o načrtih, da bodo število delovnih mest zmanjšale za okoli sto tisoč. Sicer pa je bil splošni upad v predelovalni industriji na mesečni ravni 1,7-odstoten - za odstotek se je sicer povečala proizvodnja osnovnih dobrin, je pa za 4,4 odstotke upadla proizvodnja investicijskega blaga. Proizvodnja energije je bila na mesečni ravni večja za 2,3 odstotka, oktobra glede na september pa je upadla proizvodnja v **gradbeništvu**.

Foto: Shutterstock

Prebivalci Britofa še vedno živijo v negotovosti

Odgovornost *Uhajanje plina preiskujejo kriminalisti*
Koncesijo med občino in Domplanom bo preveril tudi župan

BRITOF – Po torkovi eksploziji zemeljskega plina se razmere v Britofu pri Kranju še niso umirile, saj so zaradi povečanih koncentracij plina včeraj morali izkopati del ceste. »Plin je povsod in kar nekaj časa bo trajalo, da se bo razkadilo,« je razmere komentiral kranjski župan Matjaž Rakovec. In kdo bo za vse to odgovarjal? »To bo znano po zaključeni kriminalistični preiskavi, gotovo pa bo vložena tudi kakšna tožba,« ocenjuje Rakovec.

MANJA PUŠNIK

Prebivalci Britofa še vedno živijo v negotovosti, saj so včerajšnje meritve v jaških pokazale najvišjo koncentracijo plina prav na območju, kjer se je zgodila napaka na plinovodu. Zato so odprli okoli 70 kvadratnih metrov cestnega odseka in s tem omogočili izpust plina v ozračje. Na vprašanje, kako so pri gradnji plinovoda sploh lahko nastale napake, kranjski župan Matjaž Rakovec odgovarja: »Tega ne morem komentirati, saj primer še preiskujejo kriminalisti. Ko bo znano poročilo, bomo o tem lahko povedali kaj več.« Evropska sredstva so po njegovih besedah dobili le za gradnjo fekalne kanalizacije v Britofu, gradnja plinovoda pa je v pristojnosti družbe Domplan, ki ima z občino Kranj sklenjeno koncesijo za distribucijo zemeljskega plina. Javno objavljeni podatki razkrivajo, da projekt aglomeracije med Britofom in Predosljami v operaciji Gorki 2 sofinancirajo občina Kranj, država in Evropska unija, vrednost celotne investicije znaša 16,5 milijona evrov (z DDV). Rakovec ne ve, koliko časa velja koncesijska pogodba z Domplanom, saj je bila sklenjena pred njegovim prihodom na občino. Ali to pomeni, da so že začeli padati okostnjaki iz občinske omare? »Tako je,« je odgovoril Rakovec.

S prstom kažejo na družbo Pirc Gradnje

Vera Zevnik, direktorica podjetja Domplan pravi, da je bila koncesijska pogodba z občino sklenjena leta 2012, velja pa 35 let. Domplan

je investitor gradnje plinovodnega omrežja v Britofu, gradbena dela je izvajala ljubljanska družba Pirc Gradnje, izvajalec drugih inštalacijskih del je IMP iz Ljubljane. Vrednosti investicije v gradnjo plinovoda v Britofu ni znala oceniti. Na vprašanje, kako je mogoče, da je plin začel uhajati, pa je Zevnikova odgovorila: »To je težko vprašanje. Po naših informacijah je izvajalec del po tem, ko je Domplan že zgradil plinovod in opravil vse preizkuse, izvajal gradbena dela pri gradnji vodovodnega priključka. Pri tem je v bližini plinovoda s strojem, ne ročno, kot bi moral, cevi poškodoval. Namesto da bi o tem seznanil investitorja in izvajalca, je jamo zasul.« Za nastale razmere se v Domplanu ne čutijo odgovorne, saj je poškodbo plinovoda povzročil nekdo drug, zato je plin uhajal. Na vprašanje, kdo je torej odgovoren, je Zevnikova s prstom pokazala na izvajalca gradbenih del, torej družbo Pirc Gradnje, kjer pa dogodkov v Britofu ne komentirajo.

- Torkova eksplozija plina v Britofu je poškodovala šest oseb.
- Včerajšnje meritve pokazale visoko koncentracijo plina.
- Odgovornost bodo ugotavljali po končani kriminalistični preiskavi.

35

velja koncesijska pogodba med Domplanom in občino Kranj

Vera Zevnik, direktorica Domplana, se ne čuti odgovorne za uhajanje plina v Britofu. FOTO ŠPELA ANKELE

VELIKI BLEFER Kdo je Škrabec, ki meri, kako do g zid imajo pri konkurenci?

MOŽAKAR Z NAJDALJŠIM SEZNAMOMI REFERENC

MECEN umetnosti in kulture, ki si je prisvojil dovolj dolg seznam referenc, da je v klubu zmagovalcev javnih razpisov. Menedžer, ki se kot prva generacija kapitalista počuti najbolj izkoriščanega, nadeja pa se, da bosta druga in tretja generacija njegovih potomcev že lahko živeli od rente, torej prisvojene presežne vrednosti. Ob tem se ima za marksista, seveda.

Janez Škrabec je nenavadna pojava. Leto za letom stoji na stopnicah najboljših menedžerjev leta, upravlja pa s povprečnim inženirskim podjetjem, ki ima dovolj dolg seznam referenc, da se lahko prijavlja na javne razpise.

Ko jih ne dobi, jih spodbi-ja, pri tem pa sploh ne ustvarja milijonskih dobičkov. Nena- vadno.

Škrabčevo projektantsko podjetje Riko v konzorciju s Kolektorjem in Pomgradom trenutno izpodbija razpis za gradnjo viadukta Glinščica. S prijavo je bilo neuspešno, saj je konkurenčni konzorcij Markomark Nival, Nival Invest in Ekorel oddal ponudbo, ki je bila skoraj pol cenejša. Kolektor, Pomgrad in Riko so viadukt pripravljeni zgraditi za 13,5 milijona evrov, konkurenti so oddali ponudbo za osem milijonov, kar je celo za milijon manj od predlagane cene.

LAGALI NAJ BI O DOLŽINI SVOJE REFERENCE

Kamen spotike so Riko, Kolektor in Pomgrad našli v nekem zidu, ki da ga je konkurenčni konzorcij navajal višje-ga, kot je v resnici. Referenčni podporni zid v Pesnici naj

ne bi ustrezal pogojem – dolžine petdeset metrov in višine osem metrov. Projektno podjetje 2TDK je zato zoper zmagovalni konzorcij pod vodstvom Markomark Nivala celo podalo naznanilo suma storitve kaznivega dejanja v zvezi z javnim naročilom.

RUŠIJO ČASOVNICO DRUGEGA TIRA

Zgodba se je nato še zapletla, saj da sta strokovnjaka, ki so ju zadolžili za merjenje zidu, profesorja z mariborske gradbene fakultete. Tam je diplomiral direktor Markomark Nivala Marko Glavinič, zato naj bi bila dva strokovnjaka v navzkrižju interesov. Državna revizijska komisija je te pomisleke zavrnila kot nesmiselne, saj smo po tem kriteriju vsi v Sloveniji lahko v navzkrižju interesov. Zidu sicer še vedno niso izmerili, saj jim ga lastnica zemljišča ne pusti izkopavati, zdaj pa še občina ne dovoli, da bi ga pomerili s sondiranjem.

A predmet naše zgodbe je Janez Škrabec, pravzaprav kar dinastija Škrabec. Škrabec je namreč prapraneček jezikoslovca patra Stanislava Škrabca, ki velja za najboljšega v tej stroki 19. stoletja. Stanislav je ime tudi Janezovemu očetu, ki je učinkovito ustvaril Riko. Leta

1969 se je namreč vrnil v rodno Ribnico in prevzel lokalno kovinarsko podjetje ter ga preimenoval v Riko. Stanislavu je takratna Ljubljanska banka dala velikodušen kredit, zato je lahko kupil viličarja. V naslednjih letih Riko zraste v mednarodno korporacijo, ki največ vrednosti kuje v preprodaji zahodnega in jugoslovanskega strojnega orodja v Sovjetsko zvezo. Posebej osemdeseta so za Riko cvetoča, saj je SZ zaradi vojne v Afganistanu pod embargom na visoko tehnologijo z zahoda. Ta embargo zahodna podjetja kršijo s preprodajo strojnega orodja prek Rika, ki sedi tudi na privilegiju ekskluzivnega posrednika za jugoslovansko strojno orodje – ruski gospodarski načrtovalec Gosplan ga namreč vključi v svoje petletke. O tem se Stanislavu Škrabcu uspe dogovoriti prek osebnega poznanstva z vodilnimi v Gosplanu, prizna v intervjujih.

JANEZ IN TUJE PERJE

Stanislav Škrabec Rika ne spelje čez tranzicijo. Kolaps Sovjetske zveze mu uniči trge in Janez Škrabec v intervjujih priznava, da se oče pri tem ni znašel, zato se je raje umaknil v pokoj, Riko pa poslal v stečaj. Janez Škrabec nato leta 1997 ustanovi z Rikom nepovezano podjetje Riko – govori, da v spomin na svojega očeta, a pravi razlog je verjetno nepoznavnost blagovne znamke v Rusiji in dolg seznam referenc, ki si ga je podjetje tam ustvarilo. Janez Škrabec se zdaj v javni zavesti predstavlja kot ustanovitelj Rika, čeprav je ustanovil samo

podjetje z istim imenom, ki z Rikom nima absolutno nobene zveze, razen te, da je bil Stanislav njegov direktor, Janez pa je pač sin svojega očeta.

Po pravici povedano, izkušnje si je nabiral že v starem Riku, saj mu je oče leta 1989 priskrbel posel šoferja, ki je jugoslovanske inženirje pobiral na moskovskem letališču. »Imel sem avtomobil, zmeraj sto dolarjev v žepu, dostop do zahodnih stvari,« se Škrabec spominja svoje privilegirane mladosti.

RIKO KOT ZMAGOVALEC JAVNIH RAZPISOV

Tako zdaj obstaja več Rikov. Škrabec je ustanovitelj podjetja Riko, ki se ukvarja z inženirskimi posli, prijavlja se na javne razpise in projektira velike projekte ter za njihovo realizacijo vselej najema podizvalce. Med gradbinske magnate se mu sicer s podjetjem uspe prebiti šele po letu 2008, ko propadejo veliki gradbinci. Začne dobivati velika naročila, kot so hidroelektrarna Brežice, mala hidroelektrarna Borovlje pri Jesenicah in hidroelektrarna Svetega Petka v Makedoniji.

Neposredno je povabljen tudi k obnovi strehe Cankarjevega doma, saj se na razpis nihče ne prijavi. V komentarjih na razpisno dokumentacijo lahko preberemo, da je naročnik navedel za večino prijaviteljev nedosegljive bonitetne pogoje. Škrabec za projektiranje predvidi 50 odstotkov sredstev, ostalo pripade podizvajalcu, ki opravi vse delo. Tej privilegirani poziciji navkljub pa Riko po objektivnih standardih niti približno ni uspešno podjetje. Finančni prilivi so res visoki, letno obrne od 80 do 140 milijonov evrov,

vendar so dobički za podjetje, ki vrednost ustvarja s kuli, papirjem in programsko opremo, smešno nizki, težko dosežejo več kot 90 tisočakov profita. Seveda gre za prikazan dobiček. Največ odlivov namreč predstavljajo stro-

ški zunanjih storitev – na leto se iz podjetja odlije med 60 in 90 milijoni evrov.

MILIJONI NA CIPER

Urad za preprečevanje pranja denarja zabeleži, da je Riko na račun dveh podjetij s Cipra leta 2013 in 2014 nakazal nekaj več kot osem milijonov evrov. Pri tem Škrabca regulatorji ne zaznajo. Po neuradnih informacijah desnih medijev pa preiskovalci zaznajo s Škrabcem nepovezано podjetje Modri Biser iz Slovenskih Konjic, ki na račun istega ciprskega podjetja, Crashouribe Trading, prav tako nakazuje milijonske zneske, čeprav manjše.

JE PRAL DENAR IN ZAKAJ NI BIL OBTOŽEN?

Ni prvič, da Škrabca sumijo, da sodeluje pri pranju denarja, nato pa se nič ne zgodi. V zadevi Intereuropa presenetljivo ni obtožen, čeprav je osumljen, da je v Liechtensteinu dvigoval večmilijonske vsote denarja. Intereuropa finančno nasede prav zaradi tega posla – gradnje terminala v ruskem Čehovu. V posel njenega predsednika uprave Andreja Lovšina prepriča Škrabec, ki posel tudi slovenski javnosti prodaja kot posel stoletja. Kupnino za zemljišča nakažejo v Liechtenstein, zakaj, ne ve nobeden; Lovšin trdi, da je tako zahteval prodajalec.

NEUSPEŠEN GRADITELJ BUTIČNIH HIŠ

Precej bolj neuspešno je Škrabčevo drugo podjetje, Riko Hiše, ki na trgu ni konkurenčno, v seznamu referenc pa so najpogostejši otroški vrtci – spet gre za javna naročila. Pri tem, smešno, seznam referenc obsega komaj dve strani, vse skupaj nekaj več kot 20 referenc iz 30 let obstoja podjetja Riko Hiše pri tem verjetno računajo tudi na naivnost obiskovalca njihove spletne

strani, saj je seznam referenc dolg kar 11 spletnih strani. Če kliknemo na tretjo ali vsako nadaljnjo stran referenc, pa vselej pristanemo na drugi strani seznama.

RIKO RIBNICA S ŠKRABCEM NIMA ZVEZE

Majhen človek bo na ime Riko najpogosteje naletel prav v teh zimskih časih, če se bo peljal za tovornjakom, ki pluzi oziroma po cesti posipa sol. Plugji in specializirana oprema na tovrstnih tovornjakih so proizvod podjetja Riko Ribnica, ki je nadaljevalo osnovno dejavnost nekdanjega socialističnega Rika. Riko Ribnica s Škrabcem ni povezan na noben način. Na podjetje smo naslovili vprašanje, kako si je Škrabec prisvojil znamko Riko in kakšen odnos imajo z njegovimi družbami, vendar odgovora nismo prejeli.

ZA NEKAJ DROBIŽA STE LAHKO VELIKI MECEN

Pri medijskem poročanju o Škrabcu se seveda ne sme pozabiti omeniti, da gre za velikega mecena umetnosti in kulture. Številke Škrabcu spet niso naklonjene, saj njegova Ustanova patra Stanislava Škrabca razpolaga s pičlimi 20 tisočaki evrov letno, pa še to le zadnji dve leti, prej so bili zneski za polovico nižji. Sredstva delijo na program Škrabčeve domačije, ki obsega predvsem pogovore z vplivnimi Slovenci. En teden je lahko gost nekdanji predsednik republike Milan Kučan, takoj naslednji teden pa kar kardinal Franc Rode.

Nekaj denarja pa gre tudi za enoletne štipendije študentov slovenistike, slavistike, klasične filologije, splošnega in primerjalnega jezikoslovja ter poljubne študijske smeri študenta frančiškana. Vsako leto za obdobje enega leta štipendijo dobi šest študentov, vendar nam v Ustanovi podatka o višini štipendije niso želeli razkriti.

Po naših zanesljivih informacijah se višina štipendije giblje okoli 300 evrov. Preračunano torej Škrabec za štipendiranje nameni skromnih 20 tisočakov na leto. Status družbenoodgovornega podjetja, s katerim se kiti Škrabec, torej vendarle ni neobvladljiv finančni odliv.

NI MED 100 NAJBOGATEJŠIMI

Sicer pa je najbolj zgovorno dejstvo, da Združenje Manager Škrabca ne uvršča na seznam stotih najbogatejših Slovencev, a se je leta 2017 kljub temu odločilo, da mu podeli naziv najuspešnejšega menedžerja. »Janez Škrabec je v 21 letih, odkar je pri 33 letih ustanovil Riko, d. o. o., družbo razvil v vodilno slovensko inženiring podjetje. Riko v središče svojega delovanja postavlja povezovanje podjetij, s katerimi ustvarjajo odmevne zgodbe z visoko dodano vrednostjo, hkrati pa nadpovprečno vlagajo v družbenoodgovorne projekte, s čimer so stkali edinstveni poslovni model,« so svojo odločitev utemeljili pri Združenju in omenjali merljive dosežke.

Kateri so ti merljivi dosežki, niso nikoli navedli, saj Škrabec ne upravlja niti z najuspešnejšimi ribniškimi podjetji, kaj šele s podjetjem na republiški ravni. Škrabec je sicer tudi član uprave Združenja Manager.

(Luka Tetičkovič, foto: Revija Reporter)

3,2

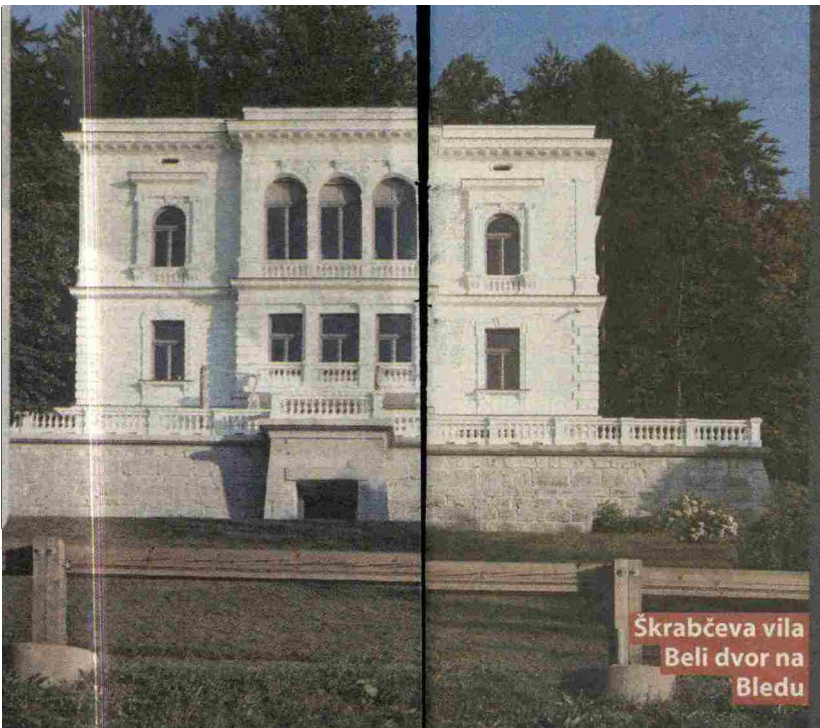
milijona evrov so Riko Miše ustvarile v poslih z državo.

Megalomanske ambicije

SPRAVITI JE HOTEL RKC IN PRAVOSLAVNO CERKEV

Kot smo izvedeli iz intervjujev s Škrabcem, je ta nakoč želel v svoji vili na Bledu gostiti najvišje predstavnike Vatikana in ruske ortodoksne cerkve, z namenom, naj se spravijo in se ponovno zlijejo v enotno organizacijo. Ko so ga po tem vprašali, se je izmotaval, da vila na Bledu nima primerne infrastrukture za tako visoka srečanja. »Res je, da je pred leti prišel k meni človek, ki je bil iniciator te ideje. Takrat je bil papež še Ratzinger. Res je, da smo z Markom Pogorevcem odleteli v Rim in povabili kardinala Franca Rodeta na večerjo. A potem s tem ni bilo nič,« je posredno priznal, da je v tem primeru s svojimi idejami poletel malce previsoko.

MOŽAKAR Z NAJDALJŠIM SEZNAMOM REFERENC

**Ekskluzivni klub
STUDIO SUNNY
V DRAVLJAH**

Škrabčeva žena Sonja si v ljubljanskih Dravljah lasti lepotni Studio Sunny, kamor zahajajo vsi, ki v Sloveniji nekaj veljajo. Kot član se lahko nadejate na hodnikih srečati predsednika republike ali funkcionarja Uefe, slišimo. Vanj pa rad zaide tudi Škrabec, ki tam vzdržuje svojo polt. V estradnih krogih smo izvedeli, da se zainteresirana javnost veliko sprašuje, od kod Škrabcu toliko odtenkov oranžne, ki jih je mogoče opaziti na njegovi polti.

Inženirke: Fatalne ustvarjalke prihodnosti

Milka Bizovičar

06. december 2019

Foto Shutterstock

Letošnje nominirane za inženirko leta so inženirke **gradbeništva**, strojništva, elektrotehnike, kemije, fizike, tehnologije polimerov, računalništva in informatike ter

matematike. Naziv bo osvojila tista, ki bo mlajšim generacijam deklet zgled in navdih za izbiro inženirskega poklica. Vprašali smo jih, katere veščine potrebujejo v svojem poklicu.

Aida Kamišalić Latifić je raziskovalka in predavateljica na mariborski fakulteti za elektrotehniko, računalništvo in informatiko. Pri svojem raziskovalnem delu ustvarja novo znanje in pristope za učinkovito hrambo, obdelavo in uporabo velikih količin podatkov ter tehnologije veriženja blokov (blockchain). Kot docentka to znanje prenaša na študente in tudi v širšo industrijsko

Foto Andrej Križ

prakso ter tako pomembno prispeva k vpeljavi sodobnih informacijskih tehnologij v organizacije.» Za uspešno naslavljanje raziskovalnih izzivov sta pomembna

sistematičen pristop k reševanju problemov in uporaba znanstvenih metod. Ustvarjalnost, inovativnost, sposobnost kritičnega mišljenja in samoiniciativnost so ključnega pomena za doseganje odličnosti na obeh področjih, kjer delujem. Poleg tehniških znanj in veščin je pri vseh vidikih mojega dela zelo pomembna uporaba mehkih veščin. Poudarim naj sodelovanje in komunikacijske spretnosti, sposobnost in pripravljenost za pridobivanje novih veščin, odprtost do novih delovnih nalog in pogum za soočanje z novimi izzivi. Prav tako so pomembni upravljanje časa, sposobnost organizacije in skrb za opravljanje prednostnih nalog.«

Ana Robnik je magistrica znanosti s področja računalništva in diplomirana matematičarka, svetovalka za telekomunikacije in skrbnica raziskovalnih projektov v Iskratelu. Med drugim raziskuje, razvija, preverja naj sodobnejše tehnologije in načrtuje

Foto Andrej Križ

storitve ter aplikacije za zmanjševanje časa med posameznikovim nujnim klicem na številko 112 ali

samodejnim klicem iz avtomobila in odpravo posledic prometnih in drugih naravnih nesreč. »V karieri in pri razvoju osebnih potencialov sem imela več postaj, vsakič sem pri delu uporabljala nove veščine in nadgradila tiste, ki sem jih že imela. Na mestu svetovalke za telekomunikacije s svojimi izkušnjami za uresničevanje novih zamisli in občutkom za smernice razvoja digitalnih tehnologij utirjam novosti na strateški ravni podjetja. Pri tem so zelo pomembni samozaupanje v pravilnost odločitev, sposobnost umeščanja novosti v širši vsebinski okvir ter širši slovenski in evropski prostor, postavljanje pravih vprašanj in iskanje odgovorov ter sposobnost interdisciplinarnega dela, eksperimentiranja in empatije za dejanske probleme uporabnikov.«

Foto Andrej Križ

Barbara Bukvič je pooblaščenka gradbena inženirka.

Izdeluje dokumentacijo za gradbene konstrukcije, v zadnjem desetletju predvsem za objekte v Jedrski elektrarni Krško in razdelilne transformatorske postaje, ki jih upravlja Eles. Njena glavna naloga je zagotoviti, da je konstrukcija objekta nosilna in stabilna.

»Za računske analize in dimenzioniranje konstrukcij je osnova znanje fizike in matematike, pomembno pa je tudi poznavanje lastnosti materialov, iz katerih je sestavljena konstrukcija. Nujno je obvladovanje programske opreme za računske analize in izdelavo risb, ki se neprestano razvija in nadgrajuje. Ker pri delu pogosto sodelujem s tujimi strokovnjaki, je pomembno znanje strokovne angleščine s področja **gradbeništva**.«

Eneja Osterman je doktorica tehniških znanosti s področja strojništva. Ukvarja se z izboljševanjem energetske

učinkovitosti stavb. Glede na stanje objekta analizira možnosti prihrankov, izračuna, katera tehnična in ekonomska rešitev bi bila najbolj smiselna ter na podlagi tega predlaga npr. nov vir ogrevanja. Pri izvedbi projekta sodeluje kot nadzor nad izvajalcem.

Foto Andrej Križ

»Velike so razlike med veščinami, ki sem jih potrebovala na fakulteti kot mlada raziskovalka, in temi, ki so nujne v industriji. Prej sta bili pomembni natančnost in marljivost, saj sem delala večinoma sama, pri zdajšnjem delu pa so v ospredju bolj mehke veščine. Na prvem mestu je to poslušanje, da pri stranki znaš razbrati, kaj je težava, in na podlagi tega poiščeš pravo rešitev. Znati si moraš pridobiti zaupanje naročnika, kar pride tudi s strokovnostjo. Zame so bile mehke veščine večji izziv, izračunati strojniki že znamo. Ampak ko se začneš zavedati, da so pomembne, da se moraš znati postaviti v strankino kožo – s tem se na fakulteti ne ukvarjaš –, je lažje.«

Foto Andrej Križ

Nika Mlinarič je letalska inženirka. Trenutno se ukvarja z nadgradnjo enega od letalskih simulatorjev v podjetju in skupaj s testnim pilotom izboljšuje fizikalni model simuliranega letala. »Pri tem s pridom uporabljam analitični pristop k reševanju problemov, znanje aerodinamike in programiranja, ki sem ga pridobila med študijem fizike. Poleg strokovnega znanja so pri mojem delu pomembni samoaktualizacija, kreativno mišljenje in dobre komunikacijske veščine.«

V EU je 17,6 milijona inženirjev in znanstvenikov, od tega 7,1 milijona žensk. V Sloveniji je med inženirji 42 odstotkov žensk. Vendar je razmerje veliko slabše, če gledamo samo nestoritveni sektor, tam je v EU med inženirji 83 odstotkov moških.

Kaja Zupančič je inženirka elektrotehnike. Njeno delo je posredovanje, ko se na avtomatizirani proizvodni liniji pojavi napaka – kakor pravi, je potrebne malo detektivske žilice, da v programu krmilnika čim hitreje poiščeš problem in ga odpraviš. Skrbi za

Foto Andrej Križ

izvedbo izboljšav na proizvodnih linijah, ko se spremeni izdelek – prilagoditi je treba položaje detektorjev, zaporedje avtomatskih gibov na napravah –, ter sodeluje pri vpeljavi novih linij. »Pri delu moje ekipe je najbolj pomembna

sposobnost zbranosti v kriznih trenutkih, saj ob ustavitvi proizvodnega traku napetost kar hitro naraste, napako pa je treba čim hitreje odpraviti. Sposobnost logičnega sklepanja in samozavest sta takrat ključni, predvsem zadnja mi še pomeni izziv. Zelo koristna sta dober spomin in sposobnost iskanja vzporednic med različnimi stroji in programi. Omenila bi še sposobnost jasne komunikacije, ki je nujna pri sodelovanju z dobavitelji in iskanju skupnih rešitev, ter natančnost, ki pride prav pri naročanju rezervnih delov, pri katerem lahko že napačna številka ali črka pomeni drug element, kar pa lahko vpliva na delovanje stroja in s tem hitro naraščajoče stroške.«

Katja Popovič je inženirka strojništva. Ukvarja se z numeričnimi simulacijami preoblikovanja pločevine za avtomobilsko

Foto Andrej Križ

industrijo. Analizira, kako se pločevina obnaša med upogibanjem, rezanjem, kalibriranjem, vlečenjem, kar je dobro orodje za zgodnje zaznavanje kritičnih mest pri obdelavi. Konstruira tudi površine za orodja za preoblikovanje pločevine in sodeluje v raziskovalnih projektih. »Posebej pomembne veščine pri mojem delu so analitično in ustvarjalno mišljenje, sistematična organizacija, natančnost, zanesljivost in doslednost ter hitro prepoznavanje kritičnih problematik in kreativen pristop k reševanju problemov. Pomembni so sodelovanje v ekipi in sledenje skupnim ciljem, sposobnost fleksibilne uporabe teoretičnega znanja v praksi, vztrajnost in odprtost za nove izzive. Pri dosedanjem delu sem se med drugim naučila spopadati s stresom, pridobila organizacijske veščine in izboljšala komunikacijske.«

Foto Andrej Križ

Mia Lesjak je inženirka tehnologije polimerov. Ustvarila je interne metode za ugotavljanje ustreznosti in sledljivosti granulotov, zdaj jih uporablja v praksi. Ukvarja se s pregledovanjem ustreznosti granulotov, ki jih nato ustrezno pripravijo, posušijo in po računalniško vodenem distribucijskem sistemu transportirajo na 27 strojev. »Poudarila bi sposobnost reševanja problemov, komunikacijske veščine, vključno s sposobnostjo argumentiranja svojih odločitev in rezultatov dela, sposobnost razumevanja širšega proizvodnega sistema in delitev znanja z vsemi vpletenimi.«

Vildana Sulić Kenk je elektroinženirka z doktoratom. V podjetju skrbi za razvoj laserskih naprav, da so varne za zdravnike, ki jih uporabljajo, in paciente. Bdi nad njihovo električno varnostjo in da je programska oprema narejena v skladu s standardi. Testira na primer, ali bo naprava

uporabnika opozorila na napako, če bi na zaslonu na dotik pritisnil napačno tipko, in

Foto Andrej Križ

»zavrnila« izvedbo nekega ukaza. Sodeluje tudi pri testiranju jasnosti navodil na reprezentativnih uporabnikih ter skrbi za dokumentacijo, ki jo izdelki potrebujejo za vstop na različne trge po svetu.»Poleg znanja, ki sem ga pridobila med šolanjem in zajema področja fizike, elektrotehnike, programiranja, biologije in kemije, so zelo pomembne mehke veščine. Pri svojem delu moram krmariti med pogledi/mnenji ljudi z zelo različnih področij. Zelo pomembne so komunikacijske veščine, njihov preplet s čustveno inteligenco je ključen za doseganje dobrih rezultatov ob zadovoljstvu vseh nas zaposlenih.«

Nina Lah je diplomirana inženirka kemije z doktoratom in vodi laboratorij za analizo delcev v farmacevtski družbi. Skrbi, da so zdravila, ki jih družba pošlje na trg, varna, kakovostna in učinkovita. Njeno delo je pomemben del kontrole kakovosti.

Foto Andrej Križ

»Poleg znanja spektroskopije je pri mojem delu ključno poznavanje proizvodnega procesa in materialov, ki vstopajo v proces. Za uspeh so potrebni kritično opazovanje in sposobnost analiziranja rezultatov, prilagodljivost in hitro ukrepanje. Prav to zadnje, brez nepotrebnega tarnanja, je moja vrlina. Iskanje rešitev zahteva ustrezno komunikacijo med strokovnjaki različnih profilov. Obseg informacij in potrebnega znanja se iz leta v leto povečuje, zato je novim izzivom lahko kos le ustrezno organiziran in voden tim. Pri delu zato ne zanemarjam niti veščin vodenja. Novodobni inženirji morajo imeti bogato bazično znanje in visoko strokovnost, dovezetni morajo biti tudi za pridobivanje mehkih veščin: sposobnosti komunikacije, timskega dela, organizacije in vodenja, ne nazadnje pa tudi reševanja konfliktov. Biti morajo prilagodljivi, odprti do sprememb in pogumni pri sprejemanju odločitev.«

Preberite tudi:

Informacijsko vojskovanje poteka stalno in ima lahko posledice tudi za demokracijo

Tekst

Miha Jenko

Foto

Leon Vidic

Emily Mansfield pogosto nastopa v medijih s komentarji evropske politike in gospodarstva in je udeleženka razprav, ki jih organizirajo evropski parlament in think-tanki, kot so Chatham House, Institute for International and European Affairs, Transparency International, ResPublica itd. Nedavno je kot uvodna govornica nastopila na konferenci GoDigital v organizaciji Združenja za informatiko in telekomunikacije pri GZS – z odmevnim predavanjem, kako bo umetna inteligenca spremenila naša gospodarstva, industrije in družbe.

“

Francoski predsednik Emmanuel Macron je v intervjuju za The Economist, vašo edicijo, sprožil spor z Nemčijo in zaveznicami v Natu, ko je zavezništvo označil za »možgansko mrtvo«. Nekateri so izjavo označili za diplomatsko polomijo, drugi so bili mnenja, da si je Macron upal naglas reči, da je »v sobi slon«. Vaš pogled?

Mislím, da je bila ta predsednikova izjava vzeta nekoliko nesorazmerno. Avtorica intervjuja ga je takoj pozvala, naj podrobneje pojasni, kaj je imel v mislih z »možgansko smrtjo«. In Macron ji je razložil, da še zdaleč ne meni, da Nato leži povsem nemočen v komi, temveč da je povsem nekoordiniran in da se na različnih frontah dogaja veliko stvari, ki med sabo niso centralno povezane in vodene. Da pač Američani počnejo eno, evropski zavezniki si prizadevajo za nekaj povsem drugega, Turčija pa za nekaj tretjega.

Odzivi na intervju so pokazali, da ne le Nato, ampak tudi Uniji primanjkuje skupnih vrednot, ki bi ju držale skupaj?

Macron si je pač upal javno izreči tisto, kar si sicer misli veliko ljudi, le redki pa to javno povedo. Torej, da mora Evropa o svoji vlogi v svetu razmišljati nekoliko bolj strateško, kot to počne zdaj. Da mora imeti svoj geopolitični načrt. On si želi, da bi se multilateralizem nadaljeval, na drugi strani pa smo v položaju, ko se ne moremo več zanašati na ZDA, tako kot smo se v preteklosti, saj niso več zanesljiv zaveznik in imajo svoje, povsem različne interese. Na drugi strani imamo vzpon Kitajske in Rusije, ki se obnaša kot veliki kavboj na Srednjem vzhodu. Evropa mora zato res sprejeti strateško odločitev, kakšno vlogo želi igrati v mednarodni politiki.

Drži, a kaj je lahko lepilo, ki bi povezovalo tako različne države, kot so recimo Francija, Slovenija, Švedska, višegrajska četverica ali Grčija?

Predvsem je to lahko podpora globalni, svetovni ureditvi. To so lahko tudi ekonomski interesi, da bi Evropa usklajeno delovala kot ekonomski blok. Recimo, tudi v razmerju do ZDA je lahko bolj učinkovita, če deluje enotno in povezano kot celota. Veliko evropskih držav je razmeroma majhnih in njihov posamični glás na globalni ravni ne bi bil posebej opažen, ko pa nastopajo kot del Unije, je njihov glas precej bolj slišan.

Ob tem v Uniji opažamo porast populizma. Zakaj se je tolikšen del volilnega telesa premaknil od klasičnih sredinskih strank k populističnim alternativam? Se ljudje počutijo za poražence globalizacije, so se politične elite od njih oddaljile?

Vzroka, ki ju omenjate, kar držita. Elite so se ločile od navadnih ljudi in njihovega življenja. Globalizacija je v mnogočem spremenila naše industrije in premaknila delovna mesta po vsem svetu, prispevala je tudi k večjim migracijam, kar je ljudem na neki način zameglilo pogled na to, kar naj bi bila njihova nacionalna identiteta. In ljudje v mnogih državah so bili prej desetletja dolgo navajeni, da imajo na politični sredini dve veliki stranki, ki sta se jasno razlikovali po svojih pogledih in hkrati pobrali veliko večino glasov volivcev.

Eno na levi, drugo pa na desni strani politične sredine.

Natančno tako. In ti dve veliki stranki sta si praviloma postajali vse bolj podobni, kar pomeni, da so imeli volivci sčasoma le zelo majhno izbiro. To smo recimo videli tudi v Nemčiji, kjer smo imeli opravka s tako imenovanimi velikimi koalicijami, v katerih se je razlika med velikimi sredinskimi strankami v očeh volivcev precej zbrisala.

Kaj pa vaša domovina, Združeno kraljestvo? Brexit povzroča precejšen politični kaos, 12. decembra imate parlamentarne volitve. Kakšen je najbolj verjeten izid volitev, kdo bo v novi koaliciji?

(Smeš.) To je res težko predvideti. Vzrokov je več. Tudi naši dve največji politični stranki sta postali disfunkcionalni, zato je vse skupaj še bolj nepredvidljivo. Na drugi strani imamo zdaj več strank in možnih povezav, kar je prav tako novost in zelo nenavadno. Na eni strani so konservativci in stranka brexit, ki hočejo, da se brexit čim prej uresniči. Potem je tu »remain« aliansa za obstanek v Uniji, med liberalnimi demokrati, zelenimi in škotsko nacionalno stranko, a te stranke so si med seboj zelo različne. Recimo socialno-liberalni volivci liberalnih demokratov so blizu tistim konservativcem, ki podpirajo obstanek v EU. Volivci zelenih so precej drugačni. Če bi šli liberalni demokrati v vlado z zelenimi in laburisti, bi to težko delovalo. Na drugi strani je vodja laburistov Jeremy Corbyn blizu zelenim. Skratka, tako zavezništvo bi bilo strašno zapleteno in težavno. Posledično se je tudi volivcem zelo težko odločiti in

pričakovati je, da se bo veliko njih odločalo zelo taktično. To bodo zanje tudi volitve o brexitu: ali želijo, da se zgodi zdaj, ali pa da ne zapustimo EU. Položaj je resnično zelo zelo zapleten. Najbolj verjetno bodo konservativci dobili večino, tako napovedujejo tudi predvolilne napovedi.

Je osnovni scenarij, da bo brexit vendarle izpeljan?

Ne, stvari so bolj zapletene. Odvisno bo od tega, kako velika bo večina in kaj se bo zgodilo potem. Če bo Boris Johnson dobil res lepo in udobno konservativno večino, bo lahko umaknil zadnji, nekoliko spremenjeni sporazum z EU in to končno spravil skozi parlament.

A za to potrebuje res lepo večino.

Natančno tako. A 31. januarja, ko poteče zadnji rok za brexit, bomo še vedno v enotnem trgu in v carinski uniji in bomo imeli časa le do konca decembra 2020, da dosežemo trgovinski sporazum z Unijo. To je zares zelo kratko časovno obdobje. Če bo Johnson dobil res zelo veliko večino, bo lahko rekel, da za dogovor potrebujemo še nekaj več časa. Če pa bo konservativna večina v parlamentu majhna, bo to politično zelo težko doseči.

Na drugi strani lahko vidimo potencialno zavezništvo tistih, ki so za obstanek v Uniji – vključujoč laburiste – in bi se zavzemali za drugi referendum o brexitu. To bi lahko 31. januarja pripeljalo do skrajnega scenarija, ko na mizi ne bo nobenega novega dogovora. To tveganje, da ne bo dogovora z EU, se lahko nato ponovi še konec prihodnjega leta, če bi se Boris Johnson odločil, da bi bilo zanj preveč politično tvegano, da zaprosi za podaljšanje. Osnovni scenarij je torej, da konservativci na volitvah dobijo večino in da pred 31. januarjem pridejo na dan z novim predlogom trgovinskega sporazuma, ki pa bo verjetno zahteval podaljšanje, kar verjetno pomeni, da brexita v tem primeru ne bi izpeljali v celoti do konca 2022. A tveganj je tu še kar nekaj.

Če se ozreva proti preostanku EU27, je pred nami težavno razmerje v trikotniku evropski svet, komisija in politično razdrobljeni parlament. Kateri bodo glavni izzivi za predsednico Ursulo von der Leyen?

Na neki način je skoraj ironično, da se zavzema za ambiciozno komisijo prav v času, ko je evropski parlament politično tako fragmentiran. Njena najtežja naloga bo, kako bo uskladila zelo ambiciozno agendo – vključuje digitalno politiko, podnebne spremembe, močnejšo vlogo Unije v svetovni geopolitiki itd. – s parlamentom, ki je razbit na toliko frakcij. Politično merjenje moči smo videli že na začetku, ko je bilo v parlamentu zavrženih nekaj predlaganih kandidatov za evropske komisarje. Voditi komisijo bo res kar velik izziv.

Kako vidite prihodnost francosko-nemške osi v razmerah, ko imata državi različne poglede ne le na obrambo in širitev Unije, ampak tudi na prihodnost evrskega območja, njegov proračun itd.?

Francosko-nemško zavezništvo je res zelo močno. Ti državi sta med sabo veliko sodelovali in bosta to nadaljevali v prihodnosti. Drži, da je med njima kar nekaj napetosti. Deloma je to vprašanje političnega sloga. Recimo, za kanclerko Angelo Merkel je to njen zadnji mandat in ima nekaj manj ambiciozen pristop h geopolitiki in k političnim zadevam nasploh. Nemci imajo še naprej močan odpor, da bi se evrsko območje spremenilo v nekakšno transferno unijo, tudi z bolj federalno ureditvijo. Na drugi strani predsednik Macron želi spremeniti svet in prihaja z zelo ambicioznimi

predlogi, ki naj bi stvari premikali naprej. Ta kontrast med njima je zelo očiten. Ko je bilo Združeno kraljestvo zelo integralni del Unije, sta bili Francija in Nemčija pogosto slabe volje in jezni zaradi ravnanja Britancev. V prihodnje bodo verjetno pogostejša trenja med njima. Macron ne bo mogel doseči prav veliko pri tesnejši integraciji evrskega območja. Več možnosti ima pri pobudah, ki prinašajo koristi večji skupini držav, recimo pri reformi azilnega sistema, migracijah, zaščiti zunanjih meja itd. Zato se bo verjetno zavzel za močno Evropo z močno zaščiteno zunanjo mejo.

Naslednja recesija ali finančna kriza je vse bolj verjetna. Je nemško-francosko partnerstvo, ki ga na frankfurtskem sedežu ECB uteleša nova predsednica, Francozinja Christine Lagarde, dovolj trdno, da nam ni treba skrbeti za obstanek evra?

Prepričana sem, da bo Lagardova nadaljevala politiko predhodnika Maria Draghija, ki je nekoč dejal, da bo ECB storila vse, da ohrani evro. Draghi je v zadnji izjavi v vlogi predsednika ECB jasno povedal, da bo ECB nadaljevala spodbujevalne ukrepe, vse dokler bo potrebno in dokler se inflacija ne bo robustno približala ciljnim ravni. To je bil tudi jasen signal finančnim trgovcem, da se bo ohlapna denarna politika nadaljevala. Nihče ne pričakuje, da bo Lagardova to spreminjala. Njeno ozadje morda ni toliko s področja centralnega bančništva, ni niti neka vrhunska ekonomistka, je pa zelo izkušena političarka in diplomatka. Zato pričakujem, da bo ustvarila konsenz za doseganje tistega, kar bo potrebovala. Njeni cilji bodo verjetno za nekatere kontroverzni, posebej v Nemčiji. Za zdaj ima večinsko podporo v svetu ECB, se pa vedno najdejo tudi »jastrebi«, ki se s čim ne strinjajo.

Bo pa denarna politika ECB lahko bolj učinkovita, če bo tudi fiskalna politika vlad v evrskem območju bolj ohlapna, manj zategnjena. V Franciji se to že dogaja, delno tudi po zaslugi protestov rumenih telovnikov. V Nemčiji pa še vztrajajo. Videli smo podatke o njihovi 0,1-odstotni rasti BDP v tretjem četrtletju. Veliko analitikov je pričakovalo, da se bo nemško gospodarstvo rahlo skrčilo in zašlo v tehnično recesijo, a se to ni zgodilo.

Vendar nemška industrija je v recesiji. Nedavno sta vodstvi nemških sindikatov in gospodarske zbornice skupaj pozvali vlado, naj premisli svoje proračunske prioritete in veliko več vložiti v javne naložbe. Ali ta dramatični poziv pomeni, da javna debata v Nemčiji postavlja v ospredje premike v smer, ki je od Nemcev nismo vajeni?

To kaže, da se je debata spremenila, ljudje se zdaj javno sprašujejo in je veliko razprave, ali je treba trošiti več, da bi podpirali prihodnjo rast. Nemci vidijo tudi, kaj počnejo Kitajci s svojimi velikimi naložbami v električne avtomobile. Nemčija je pri premiku naložb v to smer bolj počasna. Z nemške perspektive njihovo gospodarstvo še vedno raste, hkrati pa so ga letos bolj pripravljene stimulirati tudi s fiskalnimi viri. A še vedno imajo odpor do velikih premikov, saj jih skrbi, ali bodo ti res ekonomsko učinkoviti. Poglejmo le nemški gradbeni sektor. Njegove knjige naročil so namreč že polne tudi v prihodnje. Zato ni nujno, da bo lahko kmalu trošil

več javnega denarja za infrastrukturne naložbe, ki so sicer v Nemčiji zagotovo potrebne.

Je evropska gospodarska lokomotiva zdaj res že iz najhujšega?

Seveda ne. Nemčija je zdaj zgodba v dveh delih. Domače gospodarstvo dela res dobro. Povpraševanje na trgu dela dviga plače. Storitve in **gradbeništvo** so zdaj zelo uspešni, nasploh se blaginja povečuje, kapacitete imajo zapolnjene. Pogled navzven pa kaže povsem drugačno sliko. Rast in povpraševanje na Kitajskem se upočasnjujeta. Podobno velja tudi za druge njihove izvozne trge, recimo Združeno kraljestvo, Turčijo itd.

Da geopolitičnih napetosti in stalnih ameriških groženj z uvedbo carin niti ne omenjamo.

Natančno tako. Celo svetovno gospodarstvo gre ciklično skozi obdobje krčenja. V hudi krizi so še nekatere industrije, recimo tudi elektronska, kar prizadeva tudi azijske države. Ljudje pač manj pogosto kupujejo elektronske naprave in mobilne telefone. Zraven so še nekatere druge stvari. Recimo EU je lani spremenila predpise glede izpustov toplogrednih plinov. Ob že naštetem je tu cela vrsta dejavnikov, ki so prizadeli izvozno usmerjeno industrijo v Nemčiji in drugje. Tu je vprašanje, ali imajo Nemčija in druge države dovolj inovacij, da bi lahko držale korak z novimi svetovnimi standardi, zlasti s Kitajsko, ki za inovacije namena res veliko denarja.

V škripcih in na tehnološki prelomnici je tudi paradna nemška avtomobilska industrija, ki lovi korak s Kitajci. Ti prednjačijo po odpiranju tovarn, ki bodo proizvajale le še električne avtomobile. Vaš pogled?

Drži, ob tem pa so Kitajci vodilni na svetovnem trgu tudi pri proizvodnji baterij za električne avtomobile. Zraven še veliko investirajo tudi drugje po svetu s pobudo en pas, ena pot (Belt and Road Initiative), zlasti v državah v Afriki, ki so velike proizvajalke litija, ki je vgrajen v te baterije. Zdi se, da Nemci tu stojijo nekoliko na napačni nogi.

Poglejva še Francijo. Ta zdaj, kot ugotavljate tudi v Economist Intelligence Unit, presenetljivo postaja najhitreje rastoče veliko gospodarstvo v Uniji. Kako to?

Drži, a tudi zato, ker sta Nemčija in Italija zdaj res v težavah. V Franciji je to deloma posledica strukturnih reform – zadevajo trg dela in spodbujanje naložb –, ki jih je Macron uvedel takoj, ko je prevzel oblast v 2017. Tudi protesti rumenih telovnikov in široka nacionalna razprava so ga prisilili k nekoliko ohlapnejši fiskalni politiki v primerjavi z Nemčijo. Rast francoskega gospodarstva je spodbudilo tudi znižanje davkov. A francoska država ima visok javni dolg, kar jo postavlja v vse bolj nevzdržen položaj, sploh če bo trošila kot zdaj.

Že zdaj so Francozi spet na ulicah, a iz drugačnih razlogov, protestirajo proti načrtovani pokojninski reformi. Vemo pa, da so posledice staranja prebivalstva časovna bomba za vso Evropo.

Kaj pa morebitne ameriške carine na evropsko blago, predvsem avtomobile? Bo predsednik Trump vsaj do volitev bolj spravljiv tudi do Evrope?

Da, menim sicer, da se bo ločeno nadaljeval carinski spor, kar zadeva Airbus in Boeing. Sicer je naša napoved, da ZDA ne bodo uvedle carin na uvožene evropske avtomobile. Trump je sicer zelo nepredvidljiv, vendar pa so proti carinam ameriški potrošniki, politiki in njihov poslovni svet. Taka poteza bi bila v ZDA zelo nepopularna in glede na to, da se volitve približujejo, tak manever politično ne bi bil moder. Poleg tega bo Trump lahko ameriškim volivcem rekel, da uvaja carine na Airbusove izdelke, in to predstavil kot zmago. Seveda pričakujem, da bo tudi dogovor s Kitajci Američanom prodal kot svojo politično zmago.

Kot je videti, je kitajski predsednik Xi Jinping zelo navdušen bralec in ga zanimajo tehnologije prihodnosti. Ko je na državni televiziji konec leta 2017 državljanom in državljanom voščil za novo leto, so pozorni opazovalci na njegovi knjižni polici zaznali vsaj dve eminentni zahodni deli s področja umetne inteligence.

Mar res? Zanimivo.

Da, to je bil znak, da so Kitajci na najvišji ravni zelo fokusirani k strategiji, da do leta 2030 postanejo vodilni v umetni inteligenci. Kako jih vidite vi?

To je jasna prioriteta kitajske vlade, ki upošteva vse s tem povezane prednosti in pomanjkljivosti. Imam kolega v Pekingu, s katerim smo se nedavno pogovarjali prav o tem. Drži, so stvari, ki jih lahko opraviš zelo učinkovito s centralno nadzorovano industrijsko strategijo. Kitajska je zelo dobra pri prevzemanju idej in ukvarjanju z njimi. Za to imajo vse: ljudi, prostor, infrastrukturo.

V pojasnilo: knjigi o umetni inteligenci, ki se na Xijevi polici zagotovo nista znašli po naključju ali v okras, sta The Master Algorithm avtorja Pedra Domingosa ter Augmented: Life in the Smart Lane avtorja Brett Kinga. Obe umetno inteligenco in njen prihodnji pomen zajemata res celostno in strateško. Kitajci torej mislijo resno?

To me ne preseneča. Nedavno sem pripravila analizo kitajske pobude en pas, ena pot, ki je zelo zanimiva s perspektive kitajskih globalnih ambicij. Zanje je to način, kako pridobiti mednarodni vpliv. In to ne le na njihovem azijskem dvorišču, ampak tudi veliko širše, v Evropi, Afriki. Tudi ko gre za tako imenovano ameriško-kitajsko trgovinsko vojno, je seveda

v igri precej več kot le trgovina. Gre tudi za finančne storitve in še posebej za tehnologijo in prevlado v njej. Za to, kdo bo zgradil mobilna omrežja 5G v Evropi. To je zelo pomembno vprašanje. Od tega, ali se bodo zahodne, evropske države odločile ali ne, da odprejo svoja vrata kitajskim ponudnikom omrežij 5G, je odvisno tudi, v katero smer bo šel svetovni tehnološki razvoj na tem področju. To predstavlja tveganje in scenarij, ki ga je treba dobro proučiti.

Prolog v ta strateški spor o globalni prevladi v vse bolj digitaliziranem svetu je bilo ameriško ukrepanje proti kitajskemu tehnološkemu gigantu Huawei. Se strinjate?

Da, in to je zdaj tudi veliko politično vprašanje. Kot je izpostavila Ursula von der Leyen, mora Evropa biti popolnoma pripravljena na digitalno dobo, s tem, da mora imeti to področje dobro regulirano ob upoštevanju varstva osebnih podatkov. To je res zelo pomembno.

A na drugi strani ugotavljamo, da Evropa nima globalnih tehnoloških velikanov, kot jih imajo ZDA z Applom, Microsoftom, Facebookom, Amazonom itd. Je tudi to naloga za novo komisijo, da ustvari okolje za evropska tehnološka podjetja, ki bi se kosala z Američani in Kitajci?

Da, to je velik argument za Britance pa tudi Nemce, Francoze in druge. V to smer je šlo tudi povezovanje med nemškim Siemensom in francoskim Alstomom, ki pa ga je pred časom ustavila evropska komisarka za konkurenco Margrethe Vestager. Vem, da tak argument še vedno zagovarjata francoski predsednik Macron pa tudi Thierry Breton, njegov novi evropski komisar iz Francije, pristojen za notranji trg: oba pozivata, da moramo v Uniji ustvariti industrijske, nacionalne in evropske šampione, sposobne za nastopanje na svetovnem trgu.

Če se vrneva k umetni inteligenci: kaj bo prinesla našim družbam in gospodarstvom? (Smeh.)

To je pa res zelo široka tema. Če nam je všeč ali ne, bo umetna inteligenca imela posledice vsepovsod po naših družbah. Recimo, lahko bomo uporabljali napovedovalno analitiko, ki bo oblikovala digitalne dvojčke naše opreme. Tako da bomo vedeli, kdaj je optimalni čas, da jo servisiramo. Velike nove možnosti bodo tudi v medicini. Recimo, s skeniranjem očesne mrežnice in uporabo ustreznega softvera bomo lahko zaznavali bolezni in jih zdravili. Potem je tu strojno učenje, ki bo pomembno tudi za javni sektor ...

... veliko je govora o pametnih mestih, pametnih avtomobilih, internetu stvari itd.

... da, v Združenem kraljestvu že imamo »pametne« ceste, ki sproti zaznavajo gostoto prometa, same nastavljajo omejitve hitrosti in

po potrebi za vožnjo odpirajo tudi dodatne, odstavne pasove. Vse poteka povsem avtomatizirano, prek posebnega softvera. Kar zadeva trgovino na drobno, že zdaj mobilni telefoni hranijo množico podatkov o nakupovalnih vzorcih potrošnikov. Te je mogoče uporabiti za personalizirana priporočila. V ZDA obstaja celo družba, ki proizvaja kolekcije oblačil glede na osebne okuse potrošnikov. Pri tem, recimo, uporablja izkušnje astrofizikov, ki ugotavljajo podobnosti med zvezdami na nočnem nebu, in jih prilagaja kupnim vzorcem potrošnikov. V finančnem sektorju smo opravili raziskavo, ki je pokazala, da že polovica bank pri rutinskih opravilih uporablja virtualne pomočnike, njihovi uslužbenci pa se lahko ukvarjajo z bolj zapletenimi vprašanji. Še bi lahko naštevala, možnosti za uporabo umetne inteligence je res veliko.

A ob dobrih plateh je slišati je tudi svarila in pomisleke. »Duh je ušel iz steklenice. Še naprej moramo razvijati umetno inteligenco, a zavedati se moramo tudi njenih nevarnosti. Bojim se, da bo umetna inteligenca nadomestila ali celo prekosila ljudi,« je dejal vaš slavni rojak, pokojni astrofizik Stephen Hawking. Se strinjate?

Da, ključno je, kaj bo prevladalo v tem novem svetu uporabe umetne inteligence. Povedano v ekonomski govorici: gre za to, ali bo pretehtal učinek komplementarnosti ali substitucije. Ali bomo delali z novo tehnologijo v svetu, kjer bo sicer veliko stvari avtomatiziranih in bo z umetno inteligenco mogoče opraviti številne nove naloge in odločitve, ali pa bo nova tehnologija z avtomatizacijo človeškega dela ustvarila razmere, kjer bodo ljudje postali povsem odvečni in nekoristni. Veliko vprašanje je torej, ali bodo zaradi umetne inteligence ljudje izgubljali službe ali pa bodo skupaj s tehnologijo delali na komplementaren način in dosegali stvari, ki sicer ne bi bile mogoče. V katero smer bo šel razvoj, bo odvisno predvsem od javne politike.

Kaj torej priporočate vladam?

Investirajo naj v izobraževanje in vseživljenjsko učenje, zagotovijo naj fleksibilen sistem socialne blaginje. Tako da bodo ljudje lažje menjali delo in bodo, če postanejo brezposelni, dobili ustrezno novo zaposlitev. Priporočila bi tudi investiranje v regulacijo. Potrebujemo kristalno jasna pravila glede zasebnosti. Recimo, povsem jasno mora biti, kdo je odgovoren, če recimo samovozeče vozilo podre pešca. In investirajo naj v odprte podatke. Poskrbijo naj, da imajo ljudje dostop do javnih podatkov in da so algoritmi, ki določajo, katere podatke dobimo na spletnih straneh, zanesljivi, da v svoji kodi nimajo napak in da so očiščeni take ali drugačne pristranosti.

Kam pripelje izjemno politično pristrana uporaba umetne inteligence, algoritmov in

družbenih omrežij, smo, v režiji Cambridge Analytice, lahko videli tudi v primeru referendumu o brexitu leta 2016. To povzroča nekaj nelagodja, mar ne?

Da. Ne vem sicer, ali je na rezultat referendumu res odločilno vplivala Cambridge Analytica, bila je le vrh ledene gore dezinformacij, lažnih novic in tovarn internetnih trollov. Zavedati se moramo, da informacijsko vojskovanje poteka stalno in ima lahko potencialne posledice tudi za samo demokracijo. Problem za umetno inteligenco je lahko tudi pomanjkanje preglednosti. Veliko algoritmov sicer zajema neke podatke in nato podaja neke izpise in sklepe. Ne vemo pa nujno, kaj se dogaja vmes, še zlasti ko gre za umetno inteligenco, strojno učenje in t. i. globoko učenje. Preglednost pa je za umetno inteligenco ključna, če želimo, da ji ljudje zaupajo.

In še to: v Economist Intelligence Unit ste

“ V ZDA obstaja celo družba, ki proizvaja kolekcije oblačil glede na osebne okuse potrošnikov. Pri tem, recimo, uporablja izkušnje astrofizikov, ki ugotavljajo podobnosti med zvezdami na nočnem nebu, in jih prilagaja kupnim vzorcem potrošnikov.

“ Za kanclerko Angela Merkel je to njen zadnji mandat in ima nekaj manj ambiciozen pristop h geopolitiki in k političnim zadevam nasploh. [...] Na drugi strani predsednik Macron želi spremeniti svet in prihaja z zelo ambicioznimi predlogi, ki naj bi stvari premikali naprej. Ta kontrast med njima je zelo očiten.

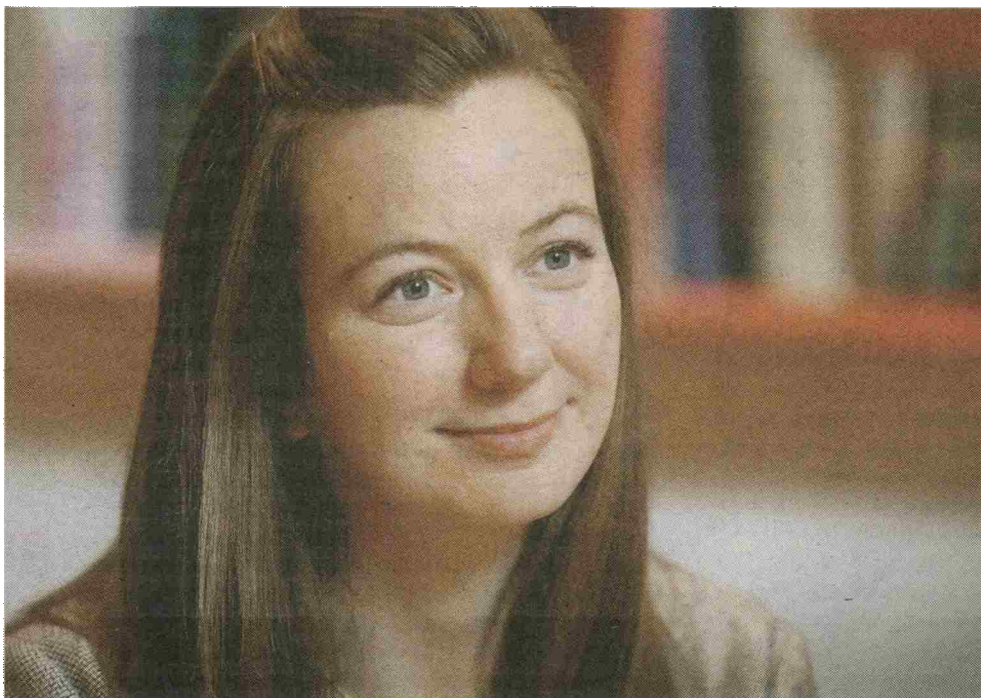
“ Naša napoved je, da ZDA ne bodo uvedle carin na uvožene evropske avtomobile. Trump je sicer zelo nepredvidljiv, vendar pa so proti carinam ameriški potrošniki, politiki in njihov poslovni svet. Taka poteza bi bila v ZDA zelo nepopularna in glede na to, da se volitve približujejo, tak maverik politično ne bi bil moder.

ugotovili, da je stopnja demokracije v svetu v letu 2018 prenehala upadati. Dobra in hkrati kar presenetljiva novica. Kako to pojasnjujete?

Res je, stvar je zelo zanimiva. Indeks demokracije v svetu spremljamo od leta 2006. Od tedaj je postopoma upadal, še zlasti v vzhodni Evropi pa tudi na svetovni ravni. Razlogov za to je sicer v omenjeni regiji kar nekaj. Da se je upadanje demokracije v svetu lani ustavilo, je zaslužno predvsem povečanje politične participacije. Več ljudi zdaj voli, več ljudi gre na ulice, več ljudi je vključenih, vse več je prostovoljcev. Prepričani smo, da je to tesno povezano tudi z izvolitvijo Donalda Trumpa in referendumom o brexitu. Recimo, brexit zdaj odmeva tudi tako, da se ljudje, ki so bili apatični in že leta niso volili, vračajo na volišča in hočejo oddati svoj glas.

Emily
Mansfield

Z glavno ekonomistko za Evropo pri ugledni The Economist Intelligence Unit (EIU) smo govorili o demokraciji, političnem kaosu na Otoku in krizi vladajočih strank v Evropi – pa tudi o Nemčiji, Franciji in njuni evropski osi, dilemah pred novima predsednicama Evropske centralne banke in evropske komisije, Trum-povih carinah, prodornih Kitajcih ter priložnostih in pasteh, ki jih prinaša razvoj umetne inteligence.

ŠEMPETER PRI GORICI • Saop in MIT informatika pod skupno streho

Skupaj močnejši v boju s tujo konkurenco

Podjetje Saop, eden večjih slovenskih ponudnikov poslovnih programskih rešitev, je s kranjskim podjetjem MIT informatika, ki je med vodilnimi ponudniki celovitih rešitev za proizvodna podjetja, sklenilo dogovor o združitvi. S tem je Saop okrepil svoj tržni delež v gospodarstvu oziroma v segmentu proizvodnje.

• NACE NOVAK

Združitev pomeni, da je Slovenija dobila močnega ponudnika lastnih informacijskih rešitev ERP, ki se bo lahko še naprej uspešno kosal tudi s tujimi ponudniki, so sporočili iz podjetja Saop, vodilnega ponudnika poslovnih programskih rešitev in storitev za računovodske servise, podjetja in javne ustanove. Med drugim so med prvimi na

slovenskem trgu ponudili lasten poslovno-informacijski sistem ERP iCenter.

Leta 2004 so začeli z razvojem rešitve v oblaku Minimax, ki je danes najbolj priljubljen računovodski program pri nas. Med uporabniki njihovih rešitev je vsak četrti računovodski servis in vsaka tretja šola v Sloveniji. Saop je od marca 2016 del češke skupine Solitea, ki jo sestavlja dvanajst IT-podjetij iz 15 držav.

Z združitvijo do prepleta znanja in izkušenj

Z združitvijo z MIT Informatika je postal Saop eden večjih zaposlovalcev z lastno rešitvijo ERP, saj podjetji skupaj zaposlujeta več kot 150 ljudi. Saop je na slovenskem trgu prisoten 32 let, MIT Informatika pa 29.

“Ob nenehnih tehnoloških in zakonodajnih spremembah ter vse večjih zahtevah trga lahko le z združevanjem in skupnimi močmi še naprej razvijamo uporabnikom prijazne rešitve oziroma jim ponudimo več kot tuji konkurenti. Skupaj bomo odslej zagotovo agilnejši in bolj prilagodljivi,” je o sklenitvi dogovora povedala Petra Šinigoj, direktorica Saop.

30.000

uporabnikov zaupa rešitvama iCenter in Minimax podjetja Saop

Prijaznejši do strank in hitrejši v razvoju

Stranke Saop in MIT Informatike si z združitvijo podjetij lahko obetajo dolgoročne koristi, saj bo s povečanjem ekipe uporabnikom v prihodnje lažje zagotavljati dolgoročno in stabilno partnerstvo.

“Z združitvijo bomo pridobili tako zaposleni v MIT Informatika kot tudi naročniki. Bolj usmerjeno se bomo lahko posvečali željam svojih strank, vsekakor bomo hitrejši v razvoju, hkrati pa se nam odpira priljubljenost za širitev na srbski in hrvaški trg, kjer je Saop že prisoten,” je ob združitvi povedala Marjeta Povalej, direktorica MIT Informatike.

Kranjsko podjetje je vodilni partner proizvodnih slovenskih podjetij, ki nudi informacijske rešitve za digitalizacijo poslovanja. Poleg rešitev za proizvodna podjetja nudijo tudi rešitve za storitveno dejavnost, **gradbeništvo** ter za podjetja, ki delujejo na področju zbiranja in predelave odpadkov. •

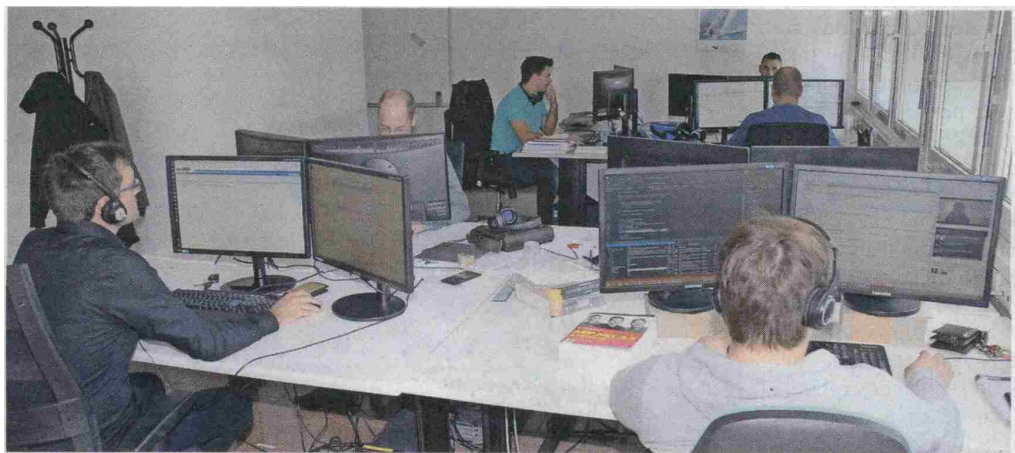

FOTO: NACE NOVAK

Med uporabniki rešitev šempeterskega podjetja Saop je vsak četrti računovodski servis in vsaka tretja šola v Sloveniji.

Ne zatiskajmo si oči!

8. 12. 2019 | Bogomir Štefanič | Družba

Tudi Slovenija ni imuna pred trgovino z ljudmi in prisilno prostitucijo

»Svojo zgodbo delim z žrtvami trgovine z ljudmi in družbo, posebej z mladimi, ki so bodoči gradniki sveta, in tako povečujem ozaveščenost. Pričevanje je zelo močno in pomembno za opogumljanje drugih deklet in žena, ki mislijo, da je nemogoče zbežati trgovcem z ljudi, in tudi za to, da družba izve, kaj se dogaja v okolju, v katerem živijo. Ne smejo si zatiskati oči pred tem.« S temi besedami je v intervjuju za adventno-božično številko Družinine revije Praznična Blessing Okoedion, izobražena informatičarka, strnjeno povzela svoje pričevanjsko poslanstvo, za katero se je odločila po lastni hudi izkušnji, ko so jo trgovci z ljudmi iz rodne Nigerije pod pretvezo, da bo opravljala pošteno delo, prodali v prisilno prostitucijsko mrežo v italijanski Caserti.

Kot ena redkih deklet in žena, ki jih potisnejo v ta prepad zlorab in odvisnosti, se je uprla. Svojo pot iz pekla trgovine z ljudmi je popisala v knjigi Pogumno v svobodo (Družina, 2019), ki je bila v petek, 29. novembra, izhodišče za debatno kavarno letošnjega knjižnega sejma in tako za sporočilo javnosti: Ne zatiskajmo si oči niti pred slovenskimi zgodbami trgovine z ljudmi, ki se prav tako pogosto končajo v prisilni prostituciji!

Družinina sodelavka Barbara Kastelec je k pogovoru o tej pretresljivi tematici povabila Suzano Čajić, koordinatorico oskrbe žrtev trgovine z ljudmi in voditeljico krizne namestitve za te žrtve pri Slovenski karitas, ter zakonsko in družinsko terapevtko Kristino Greif iz terapevtskega centra Upanje.

Kaj je trgovina z ljudmi?

Kaj je sploh trgovina z ljudmi? Suzana Čajič je pojasnila, da je to vsaka oblika novačenja, prodaje in transporta oseb z namenom izkoriščanja, pridobivanja denarja brez soglasja žrtve. Te so potisnjene v različne »posle«: prisilno prostitucijo, beračenje, poroke, posvojitve, razne oblike suženjstva in služabništva ... V slovenskih razmerah je v porastu predvsem prisilno delo, zlasti v **gradbeništvu**, prevozništvu, gostinstvu.

Prostitucija je pri nas sicer »dekriminalizirana«, kar pomeni, da jo je mogoče prijaviti kot (samostojno) gospodarsko dejavnost, kaznivo pa je, povedano poenostavljeno, zvodništvo, torej izkoriščanje tujega prostitutiranja oziroma siljenje vanjo. Prav prisila je pri marsikaterem dekletu iz Ukrajine, Romunije, Bolgarije, Srbije, Makedonije (če naštejemo le nekaj izvornih držav), ki se v iskanju dela znajde v Sloveniji, tista pot, ki jo od npr. barske plesalke ali delavke v gostinstvu, kar so ji sprva obljubljali, privede v prodajanje lastnega telesa. Prisila se kaže v obliki fizičnih ali psihičnih groženj, ustrahovanj, zlorab in posilstev, ki (z)lomijo voljo; v obliki umetno ustvarjenih vrtoglavih dolgov za bivanje, dovoljenja, transport ... Vse to ustvari začaran krog, iz katerega žrtve izredno težko izstopijo.

To je življenje, zaznamovano z zlorabami, pogosto spolnimi. Kristina Greif je dejala, da sta pri spolnih zlorabah navzoči dve temeljni posledici: gnus in sram. Spolna zloraba je po besedah družinske terapevtke »vedno umor duše«, praviloma pa se dogaja v okoliščinah, ki jih zaznamuje razmerje nadrejenosti, nadmoči, v katerem rabelj dobro ve, kaj dela, ima načrt in namen. Pogosto gre pri tem tudi za zlorabo zaupanja ljudi, od katerih tega praviloma ne bi pričakovali. Blessing Okoedion je tako med drugim doživela grenko izkušnjo z zdravnikom, ki mu je zaupala svoj položaj; v mrežo trgovine z ljudmi jo je potisnila samooklicana kristjanka, članica neke Baptistične cerkve ...

Revščina, podrejenost, prestrašenost

Kristina Greif je opozorila tudi na razmere, iz katerih prihajajo žrtve trgovine z ljudmi. Zlasti je vstopna točka zanj revščina, ki se posledično kaže v podrejenosti, slabši izobrazbi, razbiti socialni mreži. Pomemben dejavnik je tudi odnos do žensk. V Nigeriji, denimo, so v izrazito podrejenem položaju, zasmehovane, ponižane, prestrašene; že v temelju so razvrednotene v svojem telesu, kar storilcem pogosto olajša, da nanje še dodatno naložijo breme krivde, sramu, gnusa, kar jih ohromi pri morebitni odločitvi za iskanje izhoda iz takega položaja.

Debatna kavarna se ni izognila niti »povpraševalni« strani v prostitucijskem »poslu«. Samo za ilustracijo: voditeljica pogovora je navedla podatek za sosednjo Italijo, kjer je mesečno kupljenih okoli 10 milijonov spolnih »uslug«. Ob tem se, tudi na podlagi lastnih pogovorov z moškimi, ki kupujejo spolnost, Kristini Greif zastavlja vprašanje: Iz kakšnih okolij prihajajo ti moški, kakšnega odnosa do telesa so bili deležni v svojih družinah, ali so bili sploh deležni čustvene bližine, če so zdaj pripravljene za denar razvrednotiti žensko in sebe?

Tudi na strani povpraševanja je torej ogromno sramu in ponižanja. A kako zmanjšati to povpraševanje? Morda z njegovo kriminalizacijo? Suzana Čajič je odgovorila, da je to švedski model, ali bi ga bilo smiselno in prav prenesti tudi v naš prostor, pa je novo vprašanje. Ne nazadnje je to tema, ki se dotika tudi spremenjene vloge moškega v sodobni družbi.

Kako pomagati?

Slovenska karitas izvaja program pomoči žrtvam trgovine z ljudmi, tudi z njihovo krizno namestitvijo. Kaj to konkretno pomeni, je pojasnila koordinatorica programa Suzana Čajić. Žrtve do Slovenske karitas praviloma pridejo po posredovanju policije. Slovenska karitas jim na varni in tajni lokaciji ponudi 30-dnevno namestitev, ki zajema psihosocialno pomoč, pravno svetovanje v žrtvi domačem oziroma razumljivem jeziku, ob odločitvi za vrnitev domov potovalno logistiko in sodelovanje z zaupanja vrednimi organizacijami v državi izvora, ki žrtev sprejmejo.

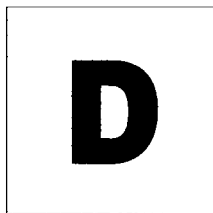
Varna namestitev omogoči žrtvi čas za premislek, prve korake k psihični in fizični rehabilitaciji, zlasti pa pri obnavljanju osebnega dostojanstva. Ta zahteven proces temelji na spoznanju, da je telo žrtve, ne glede na to, kar se je dogajalo, čisto in sveto; umazanija, sram in gnus so od storilca, ne od žrtve, kot je to pot opisala Kristina Greif.

Izkušnje pa, kot sta izrecno poudarili obe sogovornici, potrjujejo, da je pri odpiranju v prihodnost zelo pomembna vera – z njo žrtev lažje premaga pretekle travme in vsiljene občutke krivde ter gre naprej. To potrjuje tudi zgodba Blessing Okoedion, ki je v zaupanju, da jo Bog spremlja, pogumno šla v svobodo, to svobodo pa sprejela kot dar, s katerim želi ljudem odpirati oči za moderne oblike suženjstva.

bogomir.stefanic@druzina.si

Subjektiv

Dovolj bogati za najcenejše

Vojko Flegar

a je Dars »v svojem imenu in za svoj račun v okviru koncesije gradenj« najbrž dokončno izbral graditelja druge cevi karavanškega predora, je bila morda tako za vpletene kot javnost bolj ali manj pričakovana novica. In za marsikoga, ne le izbranega turškega izvajalca, tudi razveseljiva. Če ne zaradi drugega, pa zato – za mnoge zgolj zato – ker se bo gradnja tako čez slabe tri mesece vendarle lahko začela. No, to je v zvezi s tem pravzaprav tudi res edina dobra novica.

Z Darsovega stališča je izbira videti optimalna. Turški ponudnik Cengiz ima kopico referenc, med drugim je v tem desetletju v štirih letih izvrtal in zgradil skoraj šest kilometrov dolg avtocestni predor pod planinskim masivom Ilgaz na severu Turčije, naslednje leto pa naj bi dokončal s trinajstimi kilometri dolžine enega najdaljših evropskih avtocestnih predorov Zigana. In – ponudil je najnižjo ceno. V sistemu javnega naročanja oziroma oddaje del, kakršen je, in glede na svojo zakonsko opredeljeno vlogo Dars pravzaprav ni mogel izbrati nikogar drugega kot Cengiz. A čeprav klasična ekonomska teorija pravi, da je to, kar je dobro za posamezni gospodarski subjekt, dobro tudi za »državo«, ima to pravilo toliko izjem, da v bistvu ni več pravilo. Drugače rečeno, kar je dobro za Dars, ni nujno dobro tudi za »državo« oziroma narodno gospodarstvo. Vendar Darsu, čeprav podjetju v popolni državni lasti, tega, ali to, kar je videti dobro zanj, nima ni narodnogospodarsko optimalno, ni treba ugotavljati, še več, tega v bistvu ne sme.

Profesor na ljubljanski ekonomski fakulteti Jože P. Damijan je s sodelavci naredil oceno oziroma izračun tega, kaj to pomeni v primeru oddaje del s približno ceno gradnje druge karavanške cevi. Po teh izračunih (objavljenih na damijan.org) »bi izhodiščni dvig povpraševanja v gradbeni panogi v višini 100 milijonov evrov prek spodbuditve rasti povpraševanja v ostalih panogah, dobaviteljnih proizvodov in storitev gradbenemu sektorju, generiral skupno povečanje dodane vrednosti za 228 milijonov evrov. Slednje pomeni multiplikatorski učinek v višini 2,28, po upoštevanju uvoza določenega dela proizvodov in storitev iz tujine. Hkrati infrastrukturna investicija v vrednosti 100 milijonov evrov kot neposreden učinek investicije pomeni angažma 978 obstoječih ali novih delovnih mest v gradbenem sektorju samem ter posredno še angažma 1276 delovnih mest v drugih, prek dobaviteljskih tokov povezanih panogah.«

Bolj po domače rečeno, Slovenija bo zaradi izbire turškega ponudnika namesto domačega izvajalca del ostala brez potencialnih davčnih prilivov ter večje domače potrošnje in akumulacije. Skratka, njen BDP v naslednjih petih letih (oziroma kolikor bo Cengiz gradil predor) bo manjši,

kot bi bil, če bi isto cev vrtali domači gradbinci. Po Damijanovih ocenah bi se z makroekonomskega stališča izplačalo za karavanški predor izbrati domačega ponudnika tudi, če bi bil ta za deset do šestnajst odstotkov dražji od tujega.

V konkretnem primeru je razlika v absolutnih številkah razmeroma majhna, zaokrožimo jo na petnajst milijonov evrov, kar pomeni, da korist za Dars zaradi izbire najcenejšega izvajalca ne bo imela »hudih« narodno-gospodarskih posledic. A če bi zgornji »model« uporabili za ocenjeno vrednost gradbenih del pri drugem tiru železniške proge Koper–Divaja, skupaj približno sedemkrat večjo, bi bil tudi izpad »potencialnega BDP«, delovnih mest in davčnih prilivov občuten. Med pravili, ki veljajo za 2TDK, namensko državno podjetje za gradnjo drugega tira, in Dars, pa ni nobene bistvene razlike. Tudi 2TDK se na makroekonomske posledice pri izbiri ponudnikov ne sme ozirati. Ker smo dovolj bogati, da lahko naročamo pri najcenejših?

Kdor bo hotel, bo tovrstna opozorila o stranskih učinkih izbire najcenejšega ponudnika razumel kot prikrito navijanje za domača gradbena podjetja. Ne ravno ista kot tista, ki so gradila avtocestni križ v drugi polovici devetdesetih let prejšnjega stoletja in ničelnih letih tega, pa vendar s – tako gre očitek – podobno prakso: (v španoviji s politiko) dobiti delo za vsako ceno in nato izsiljevati višjo (»pravo« oziroma od vsega začetka izračunano) z aneksi zaradi »nepredvidenih del«. Pustimo tukaj te pomisleke, ne da bi se spuščali v njihovo utemeljenost, ob strani. Najprej zato, ker niti v primeru tujega ponudnika nič vnaprej ne izključuje možnosti podobnega obnašanja, drugič pa zato, ker je to tveganje (in nevarnost neka-kovostno opravljenih del) mogoče zmanjšati predvsem z naročnikovim strokovnim nadzorom izvedbe projekta.

A zaradi drugega tira in naslednjih velikih infrastrukturnih projektov, denimo tretje avtocestne osi, bi bilo vendar dobro premisliti, ali sedanji sistem oddaje del domači gradbeni operativi sploh omogoča konkuriranje za takšne posle pod enakopravnimi pogoji. Referenc, kakršne sta imela SCT ali Primorje, nima noben od sedanjih gradbincev, tudi njihova opremljenost s kapitalom in deloma tudi znanjem je v najboljšem primeru povprečna. V tem pogledu jim država lahko pomaga le tako, da tujim ponudnikom, zlasti tistim, ki niso iz EU, v skladu z evropskim pravom onemogoči uveljavljanje določenih drugih prednosti, zlasti nižje cene delovne sile. V primeru Cengiza ali, recimo, kitajskih gradbenih podjetij je to pomemben dejavnik v kalkulaciji ponudbe, najbrž celo ključen in prav tisti, na katerega je mislil Rudolf Knopf iz avstrijske Implemie, ko je izjavil, da njihov konzorcij s ponudbo za karavanški predor ni bil uspešen, »saj ni pogojev, da premagaš turško podjetje«. Če je slovenska politika pred desetletjem po nepotrebnem dovolila povsem stihijsko likvidacijo gradbene industrije, je morda še čas, da iz makroekonomskih razlogov – ne da bi favorizirala tega ali onega novega »gradbenega barona« – omogoči njen ponovni razvoj.

Brezposelnim na voljo usposabljanja za deficitarne poklice

06.12.2019 08:40

Zavod za zaposlovanje OS Maribor je v sodelovanju s Srednjo gradbeno šolo in gimnazijo Maribor, Višjo šolo za gostinstvo in turizem Maribor ter Tehniškim šolskim centrom Maribor pričel z izvajanjem usposabljanj na področju deficitarnih poklicev za brezposelne osebe, ki se želijo usposobiti za poklice, ki jih delodajalci iščejo na zaposlitvenem trgu. Gre za neformalne oblike izobraževanj.

Skupno sodelovanje zajema usposabljanja v dejavnostih:

gradbeništva – v programih usposabljanja za slikopleskarska dela ter osnove polaganja keramičnih oblog,
gostinstva – v programu usposabljanje za pomočnika kuharja,

kovinarstva – v programih tehnolog – programer CNC strojev za odrezovanje kovin, ličar, usposabljanje za delo ključavničarja

Vsa navedena usposabljanja so praktično naravnana in trajajo od 80-180 pedagoških ur, odvisno od programa, vključujejo pa tako praktični kot teoretični del in prakso pri delodajalcu.

Z vključitvijo v to neformalno obliko izobraževanja bodo brezposelni dobili nova znanja, veščine in spretnosti, ki jih lahko uporabijo nato na delovnem mestu, boljše usposobljenost za opravljanje konkretnih del in nalog, po katerih povprašujejo delodajalci, s čimer si povečajo zaposlitvene možnosti.

Več informacij o pogojih za vključitev lahko brezposelne osebe, prijavljene na ZRSZ, pridobijo pri svetovalkah zaposlitve ali v Kariernem središču.

Brezposelnim na voljo usposabljanja za deficitarne poklice

Objavlil: Uredništvo
Dne: 06.12.2019 08:40

Zavod za zaposlovanje OS Maribor je v sodelovanju s Srednjo gradbeno šolo in gimnazijo Maribor, Višjo šolo za gostinstvo in turizem Maribor ter Tehniškim šolskim centrom Maribor pričel z izvajanjem usposabljanj na področju deficitarnih poklicev za brezposelne osebe, ki se želijo usposobiti za poklice, ki jih delodajalci iščejo na zaposlitvenem trgu. Gre za neformalne oblike izobraževanj.

Skupno sodelovanje zajema usposabljanja v dejavnostih:

gradbeništva – v programih usposabljanja za slikopleskarska dela ter osnove polaganja keramičnih oblog,

gostinstva – v programu usposabljanje za pomočnika kuharja,

kovinarstva – v programih tehnolog – programer CNC strojev za odrezovanje kovin, ličar, usposabljanje za delo ključavničarja

“Želim si, da bi spet šli na ulice”: intervju z letošnjim dobitnikom Glosinega klobuka Janezom Dolinškom

6. 12. 2019

Letošnji prejemnik Glosinega klobuka, sindikalnega priznanja, ki ga podeljuje [Sindikat kulture in narave Slovenije – Glosa](#), je Janez Dolinšek, bibliotekar, zaposlen v domžalski knjižnici. Kot so zapisali v obrazložitvi, je »pravi človek na pravem mestu, srčen, dosleden, sindikalni zaupnik od glave do pet«. Izkoristili smo priložnost za pogovor – krajša različica je objavljena tudi v novi številki [Delavske enotnosti](#), glasila ZSSS – z letošnjim nagrajencem, ki je, kot pravi, počaščen, da mu je pripadla ta nagrada.

V obrazložitvi tvoje nagrade piše, da so ti starši predali zeleno oziroma trajnostno vzgojo. To seme pa je pozneje vzknilo v sindikalizem.

Tovrstne vrednote so mi bile v veliki meri podane tudi prek krščanske vzgoje. Čeprav jo sam danes ne prakticiram, mislim, da vse izhaja iz tega, da sem bil naučen prepoznavati krivice in vero v poštenost. Ko sem odraščal, smo živeli v socializmu in je bilo nekako logično, da sem bil vzgojen v te vrednote. Toliko let pozneje pa se moramo zopet boriti za podobne ideale.

Zdaj delaš kot bibliotekar. Kako si se srečal s tem poklicem in svetom knjig?

V srednji šoli sem se izobrazil za elektrotehnika na Vegovi strokovni šoli. Sorodniki so mi govorili, da je dobro iti na tovrstno šolo, da se izobraziš za poklic. Takrat sem ugotovil, da ta poklic ni povsem zame. Ker sem imel pozneje omejene možnosti glede vpisa na fakultete, sem se vpisal na Fakulteto za organizacijske vede v Kranju. V teku študija so v Domžalah potrebovali nekoga, ki bo prek študentske napotnice delal v knjižnici. Začuda so izbrali prav mene, rokerja z dolgimi lasmi, za otroški oddelek. Takrat si lahko v knjižnici z družboslovno izobrazbo opravljal strokovni izpit iz bibliotekarstva. Leta 2006 sem se zaposlil v knjižnici, čeprav tega pred tem nisem načrtoval. Danes mi je všeč, da ima moje delo smisel, da ozaveščamo ljudi o pomenu branja in jim lahko priporočamo dobre knjige. Gre za lep poklic.

Ko si se zaposlil, pa si tudi postal sindikalno aktiven in pozneje tudi predsednik sindikata.

*Tako je. Po treh letih od moje zaposlitve je dolgoletna sindikalna zaupnica **Majda Osolnik**, ki je bila precej aktivna v sindikatih, odšla v pokoj. Januarja 2009 so tako na njen položaj predlagali mene in položaj sem kot zagret sindikalist sprejel. Postal pa sem tudi pridružen član glavnega odbora Glose in naenkrat sem se znašel na pomembnih pogajanjih za odpravo anomalij zaradi Virantove plačne reforme javnega sektorja.*

Potem ko si prevzel sindikat, ste imeli kar štiri stavke, v letih 2010, 2012, 2013 in 2018. V obrazložitvi nagrade je zapisano, da nisi želel stavkati napol in da ste takrat zaprli knjižnico.

Logično se mi zdi, da deklarativna stavka nima nobene moči in učinka. Zato sem se vedno zavzemal za polno stavko, da zaposleni ne delajo. Del pritiska je tudi to, da ljudje vidijo, da stavkaš in da zato nekaj izgubijo. Ironično sem takrat izgubil šest članov sindikata, ker se jim je zdel moj način preveč radikalen, čeprav smo na koncu dobili, kar smo zahtevali.

Ohranili pa ste tudi bralno uro zaposlenih, ki je zapisana v zavodski kolektivni pogodbi in zaposlenim omogoča bolj kakovostno delo ter pomeni sedemurni delovnik.

*Pravzaprav me je to strah omenjati, ker je toliko knjižnic to pravico izgubilo. Včasih so jo imele vse. Bralna ura nam je priznana za branje. Ob tem pa delamo dnevno sedem ur. To upravičimo s tem, da konec meseca oddamo seznam prebranih knjig. V rubriki izbrano in v občinskem časopisu naredimo izbor priporočenih knjig za širše občinstvo. Sredi Zujfa so imeli na občini idejo, da tega več ne bi imeli, čeprav s tem ne bi nič privarčevali, ker imamo v knjižnicah dve izmeni. Delovni čas je dolg 11 ur in nas je še vedno dovolj. Takrat nam je z uspešno akcijo, v okviru katere je predsednik Glose **Mitja Šuštar** pripravil nabor dovolj kakovostnih pravnih razlogov, zakaj se bralna ura ne sme ukiniti, uspelo obraniti to pravico.*

Pravzaprav je zaskrbljujoče, da so drugod bralno uro začeli ukinjati. Kako naj bi knjižničarji sploh še znali svetovati glede knjig, ki naj jih nekdo prebere?

Logika gospodarstva se je prenesla tudi na knjižnice. Premalo se ukvarjamo s tem, kako ljudi prepričevati, da bi več brali. Preveč se ukvarjamo s spremljevalnimi zgodbami. Na koncu se lahko zgodi, da bomo izgubili oboje, ker bralci pridejo v knjižnico po knjige. Če želiš svetovati ljudem, moraš poznati knjige. Ljudje pričakujejo, da smo prebrali še več kot oni sami. Toda tudi mi imamo življenja kot drugi ljudje. Dobro je, da imaš dolžnost, da nekaj prebereš in da si usmerjen v to prek bralne ure.

Borili ste se tudi za dve najslabše plačani uslužbenki. Danes je redko, da se kdo bori za najslabše plačane, ki so v družbi pogosto preslišani in spregledani ter tako brez moči za izboljšanje svojega položaja.

V vseh teh letih sem na pogajanjih želel, da se jim zvišajo plače. Gre za dve delovni mesti z nazivom manipulant, kar se sicer sliši grozno. Gre za najbolj garaški položaj v knjižnici. Tega sta pri nas opravljali dve osebi, zdaj ga opravlja samo še ena. Pri tem si zadolžen za vse od brisanja polic do zavijanja knjig. Delavki sta bili pridni in sta to opravljali trideset let, pa sta bili zgolj v dvanajstem plačnem razredu. Šele z dodatki sta prišli do minimalne plače. Ena od njiju mi je vseskozi govorila, da noče nič drugega, kot da delovna doba pride nad minimalno plačo, ker je želela dobiti občutek, da je njeno delo nekaj vredno. Na pogajanjih o dvigu plač pa sem vedno izpostavljal, da je njim potrebno zvišati plače. Z nekaj dvigi sta prišli do plačnega razreda, da sta bili končno plačani nad minimalno plačo.

Osebna izkaznica

Danes štiridesetletni Janez Dolinšek iz Preserij pri Radomljah se je že s prvim dnevom redne zaposlitve v knjižnici Domžale leta 2006 včlanil v sindikat, potem ko je diplomiral iz organizacijskih ved na kranjski fakulteti. Tri leta za tem je postal predsednik sindikata. Delo sindikatov razume na širši način, zato mu ni težko podpreti tudi sorodnih gibanj in organizacij pri boju za pravičnejši svet. Na vprašanje, katero knjigo bi priporočil bralcem, odgovori, da bi priporočil knjige iz t. i. neapeljskega cikla **Elene Ferrante**, ki obsega štiri romane. V slovenščini je prav v teh dneh izšel še zadnji. »*Knjiga je odlično napisana, notri pa zasledimo vse: od krivic sistema do ljubezni.*« V preteklosti je bil Janez nogometaš, čeprav pove, da so ljudje večinoma presenečeni nad tem, ker menijo, da ni videti kot nogometaš. Od osmega do osemnajstega leta je igral v Radomljah in v zadnjih letih v Komendi. Njegova strast so potovanja. Prav v teh dneh pa je izšel njegov potopis s petih potovanj v Indiji. Glosin klobuk mu bo gotovo v vzpodbudo, da bo svoje delo nadaljeval tudi v prihodnje.

V delu gospodarstva je slišati veliko nasprotovanje dvigu minimalne plače prihodnje leto, kjer bodo iz tega zneska izvzeti dodatki. Prav ljudem s tako nizkimi plačami bo to omogočilo, da bodo lažje živeli ...

Ob vsakem povišanju so govorili, da bo prišlo do sesutja sistema. Umetno, brez argumentov so nas želeli prepričati, da bo vse narobe. Gospodarska rast se je najbolj dvignila, ko se je prenehala varčevalna manija zniževanja vsega. Ni mi razumljivo, kako ekonomistom in nekaterim drugim ni jasno, da s strašenjem in nižanjem plač ne boš mogel pričakovati rasti gospodarstva, če v sistemu, ki je osnovan na potrošnji, ljudje ne bodo imeli kaj trošiti.

Pred leti si v času vstaj že imel intervju za Delavsko enotnost. Takrat si izpostavljal, da si želiš, da čez leto dni ne bi bilo več razlogov za proteste na ulici. Kako gledaš zdaj na takratni in današnji čas?

Danes si želim, da bi spet šli na ulice, ker je razlogov toliko. Vmes so nas dobro zadušili, utrudili smo se. Veliko jeze se izživi tudi s klikanjem. Obstaja prepad med realnostjo in tem, kako se ljudje pritožujejo na kavčih in doma. Razlike med Janšo in Šarcem so nekoliko večje na področju medijske svobode, ločitve religije in države. Toda v ekonomskih politikah so razlike zelo majhne, ker sledijo neoliberalnim politikam v različnih preoblikah. Na lepši način podajajo iste politike. Kaj beguncu pomaga, če nekdo utone v Kolpi zaradi ograj? Tu bi morala biti odgovornost veliko večja. Cerar in Šarec sta kriva, da nam ljudje umirajo v Kolpi. To pa očitno nikogar ne zanima.

Kot si izpostavil, je to, da ljudje ne gredo na ulice, verjetno povezano tudi z načinom vodenja. Če ti nekdo govori, da si zombi, in ti bo nižal plačo, boš šel verjetno prej na ulice, kot če bo to nekdo delal bolj uglajeno in na bolj sistemski način ...

V Sloveniji v resnici znamo množično protestirati samo proti Janši. On nas mobilizira. Preveč smo se začeli pogovarjati. Z okroglimi mizami sindikati v glavnem izgubljam. Ideja, da se bomo na takšnih dogodkih dogovorili z gospodarsko zbornico, je v osnovi zgrešena, ker smo, rečeno v narekovajih,

sovražniki. Ker imajo sami povsem drugačno idejo o tem, kako svet teče. Oni so zainteresirani, da sindikatom jemljejo moč. V resnici sindikati po navadi pravice izborijo s protesti in stavkami. Preveč je umikanja v pisarne. Srednjeročno bo potrebno nastopiti bolj radikalno.

Janez Dolinšek je letošnji dobitnik priznanja Glosin klobuk. Foto M. K.

Prav mladi, ki po vsem svetu opozarjajo na podnebno krizo, na probleme gledajo radikalno in kritično. Tudi na septembrskem protestu v Ljubljani ni manjkalo protestov, uperjenih proti kapitalizmu. So oni naše upanje?

Dogaja se nekaj optimističnega, vprašanje pa je, kakšen bo končni učinek. Mladi so začutili, da je njihova prihodnost ogrožena, in razumejo, kar se jim dogaja. Mislim, da bi morali vsi bolj podpreti njihov boj, ker gre za boj vseh nas. Starejši včasih zviška gledajo, kaj želijo mladi, in govorijo, da zahteve niso uresničljive. Toda treba bo spreminjati sistem. Tudi sindikati bi se morali še bolj povezati z mladimi, da bi vedeli, da bijemo iste boje. Delavski in podnebni boji so povezani.

Tudi po svetu se je razširil val protestov, od Čila, Iraka do Libanona. Kako gledaš na to vrenje?

Vedno znova dobim naivno upanje, da se nekaj začne. A vedno znova se zdi, da je kapital tako močen, da te proteste absorbira in preoblikuje ter jih medijsko zmanipulira. Čakam in želim si sprememb. Simptomatično je, da se vrenje dogaja v Latinski Ameriki, ker je že toliko desetletij, ko ZDA rušijo levičarske predsednike. Grozno je, kar se dogaja v Braziliji. V Čilu pa se je tako ali tako rodil divji kapitalizem.

Večinoma protestniki po različnih delih sveta sporočajo tudi podobne ideje: upor proti neoliberalnim politikam varčevanja, vse dražjih storitev, padanja standarda ljudi ...

Prek interneta se ideje širijo. Tako lahko protestniki povzemajo ideje po različnih delih sveta. Verjamem v možnost demokratičnega socializma. Moramo opustiti idejo gospodarske rasti in tako velikih socialnih razlik. Potrebno je omejiti plače navzgor in zagotoviti dovolj visoko pokojnino in minimalno plačo. Verjamem, da je denarja za kaj takega dovolj, ker pa se ga toliko izgubi pri enem odstotku najbogatejših, ga zmanjka za druge.

Prej si omenil migracije. Veliko se je govorilo o obletnici padca Berlinskega zidu. Toda v zadnjih dveh letih smo imeli po podatkih Mednarodne organizacije za migracije več mrtvih v reki Kolpi, kot je bilo letno povprečje mrtvih zaradi prečkanja Berlinskega zidu ...

In na Berlinski zid gledamo, kot da je bil velika groza. Danes pa naj bi imeli takšne razmere, da je vse to normalno in si ne moremo privoščiti drugačnega sveta. Za kapital se vseskozi poudarja, da mora obstajati prost pretok kapitala, medtem ko prost pretok delovne sile ne obstaja. ZDA so cele nastale na podlagi migracij, so država migrantov. Naši predniki so od nekod migrirali, tudi mi bomo mogoče še kdaj morali. Ko bomo imeli globalno minimalno plačo in ko se bo nekdo iz Bangladeša priselil k nam, potem tudi pri njih ne bodo mogli izkoriščati delavcev tako, kot jih zdaj. Kapitalu pa je v interesu, da nekdo dela za majhen denar, da lahko imajo ogromne dobičke. Pri majici za tri evre nekaj ni v redu, nekdo je tu nastradal.

Na migracije se v današnjem času gleda vse bolj negativno ...

*Ljudje neradi zapuščajo domače prostore, kjer so navajeni živeti. Težko je iti za stalno v drugo državo. Mora biti močan razlog, da ljudje odhajajo v tujino. Mene niti ne zanima, ali je pobegnil pred vojno ali pa je samo zelo slabo živel. To nikogar ne bi smelo zanimati. Na njih smo nehali gledati kot na soljudi v stiski. Gledamo jih kot na sovražnike, ki nam jemljejo prostor prek raznih teorij islamizacije. Pozabljamo pa, da potrebujemo delovno silo. Nimamo natarjev, negovalk, v **gradbeništvu** imamo že zdaj same migrante. Evropa ima prenizko rodnost, da bi si zagotovila dovolj mladih ljudi, da bi lahko delali. Preveč smo obremenjeni z barvo kože in religije. Raje pustimo, da se nam sesuva sistem.*

Na naslovnica radi poudarijo, da je npr. Maročan posiljeval. Kot da bi samo čakali na takšno zgodbo, ki utrjuje stereotipe ...

Ko najdejo enega, s tem upravičijo svoje početje. Ti ljudje ne dobijo dva tisoč evrov, kot menijo nekateri na desnici, ampak osemnajst evrov mesečno in si želijo delati, da bi lahko preživeli. Izjeme povzročajo probleme, kot jih tudi nekateri Slovenci.

Rad tudi potuješ. Zdaj si se vrnil s Kube, ki jo pogosto podajajo kot primer neuspelega komunizma. Kakšni so bili tvoji vtisi?

Tam še vedno vidiš solidarnost, da imajo ljudje veliko časa za druženje, poslušanje glasbe in plesa. So bolj flegmatični. Spomniš se, da je bilo tako nekako včasih pri nas. Res je, da imajo ogromne težav z gorivom, ker ga v glavnem dobijo iz Venezuele, ki je pod sankcijami tako kot Kuba. Nasploh imajo veliko težav z dobrinami, ker so pod sankcijami in embargom. Večino stvari bi lahko dobili iz ZDA, ki je samo 160 kilometrov oddaljena, pa jih ne morejo. Morda sem to želel videti, a mislim, da se imajo zelo dobro, glede na to, da se toliko govori o tem, kako slabo jim gre, ker imajo še vedno komunizem. Neke vrednote pa še vedno živijo. Razlagali so mi o času, ko jih je prizadel orkan Irma, in kako hitro so popravili domove. Vsi so namreč ob pomoči države solidarnostno brezplačno pomagali. Medtem pa mi je domačinka, ki ima sina na Floridi, dejala, da tam nihče ni nikomur pomagal zastonj. In to je ključna razlika.

Zanimivo je tudi to, da se o Kubi vedno govori kot o propadli, revni državi. Ne pogleda pa se neposredne soseščine, kjer vlada kapitalizem, pa razmere za veliko večino prebivalstva nikakor niso boljše ...

Veliko sem potoval po Indiji. Če primerjam obe državi, spremembo veliko bolj potrebuje Indija, kjer sta demokracija in kapitalizem. Veliko večja represija in večje razlike med ljudmi so tam. V Havani na ulicah po deležu prosjači približno enako ljudi kot pri nas. Za Indijo se nihče ne vpraša, če morda kapitalizem ne deluje, ker več sto milijonov ljudi nima hrane. Tam naj bi bilo narobe nekaj drugega, na Kubi pa

Indeks stroškov dela, Slovenija, 3. četrletje 2019

Stroški dela za dejansko opravljeno delovno uro v 3. četrletju 2019 za 3,2 % višji kot pred enim letom

Stroški dela za dejansko opravljeno delovno uro so bili v Sloveniji v tretjem četrletju 2019 za 3,2 % višji kot v tretjem četrletju 2018.

6.12.2019 | začasni podatki

DELI OBJAVO: _

Miran Žavbi

[Povpraševanje po podatkih](#)

Stroški dela za dejansko opravljeno delovno uro za 3,2 % višji kot pred enim letom

Stroški dela za dejansko opravljeno delovno uro so bili v Sloveniji v tretjem četrletju 2019 po začasnih podatkih povprečno za 3,2 % višji kot v tretjem četrletju 2018, od tega so se plače za dejansko opravljeno delovno uro v istem obdobju zvišale za 3,3 %.

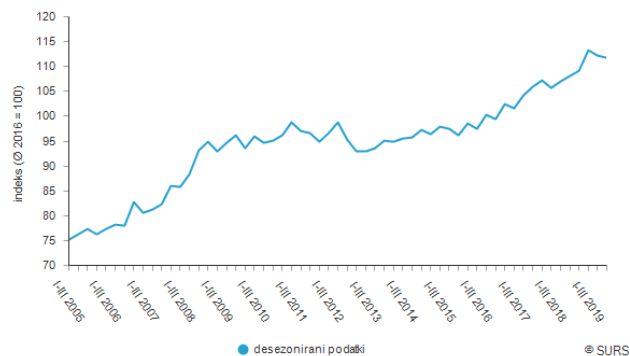
Letno zvišanje stroškov dela za dejansko opravljeno delovno uro največje v drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih

Stroški dela za dejansko opravljeno delovno uro so se v tretjem četrletju 2019 glede na tretje četrletje 2018 najizraziteje znižali v dejavnosti rudarstvo (za 9,0 %) in v dejavnosti poslovanje z nepremičninami (za 3,4 %), najizraziteje zvišali pa v drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih (za 15,6 %) in v dejavnosti **gradbeništvo** (za 12,2 %).

Stroški dela za dejansko opravljeno delovno uro v EU-28 v drugem četrletju 2019 za 2,9 % višji kot pred enim letom

Po podatkih Eurostata (po stanju na dan 3. 12. 2019) so bili stroški dela za dejansko opravljeno delovno uro v drugem četrletju 2019 v vseh državah članicah EU višji kot v drugem četrletju 2018 (dejavnost kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo ni vključena). Zvišanje stroškov dela za opravljeno delovno uro je bilo najizrazitejše v Romuniji (za 13,0 %) in v Bolgariji (za 10,8 %). V EU-28 so se ti stroški v opazovanem obdobju zvišali za 2,9 %; v Sloveniji so bili višji za 4,9 %.

Indeks stroškov dela, Slovenija

Vir: SURS

Indeks stroškov dela, Slovenija

	2017	2018	2019
	indeks (enako obdobje prejšnjega leta = 100)		
I–III	104,3	104,1	107,5
IV–VI	103,9	102,9	104,9
VII–IX	106,2	101,8	103,2
X–XII	104,7	101,8	...

... ni podatka
Vir: SURS

METODOLOŠKO OPOZORILO

Iz podatkov so izločeni vplivi sezone in koledarja.

Končni podatki bodo objavljeni po končani načrtovani reviziji raziskovanja kot tudi izračunavanja dejansko opravljenih delovnih ur, predvidoma do konca leta 2020.

Obiščite tudi našo podatkovno bazo SiStat.

Top 10

Sabina Sobočan med najvplivnejšimi menedžerkami v državi

Revija Manager je Sabino Sobočan, direktorico in solastnico podjetja Varis Lendava ter članico SBC – Kluba slovenskih podjetnikov, uvrstila med deset najvplivnejših žensk v slovenskem poslovnem svetu. Sobočanova je vodenje podjetja prevzela od očeta in v nekaj letih podvojila prihodke. V utemeljitvi izbora so pri Managerju upoštevali, da Varis Lendava načrtuje nove naložbe in dodatno zaposlovanje ter izplačuje za petino višje plače od povprečja v **gradbeništvu**. Na vodilnih in vodstvenih položajih imajo 40 odstotkov žensk, kar je v **gradbeništvu** posebej izstopajoče. Varis Lendava je imel lani 18 milijonov evrov čistih prihodkov od prodaje in 1,1 milijona evrov čistega dobička. Uvršča se med najboljše proizvajalce gotovih kopalnic v Evropi, z njimi pa opremlja najprestižnejše svetovne hotelske verige, med katerimi so Sheraton, Hampton by Hilton in Holiday Inn.

6.12.2019 13:21

Rast stroškov dela v tretjem četrtletju nekoliko nižja

Ljubljana, 06. decembra (STA) - Stroški za dejansko opravljeno delovno uro so bili v tretjem četrtletju za 3,2 odstotka višji kot pred enim letom. Rast se tako nadaljuje, a je bila nižja kot v prvem in drugem trimesečju, je danes objavil statistični urad.

Stroške dela sicer sestavljajo plače (vključno z nagradami, izrednimi izplačili in nadomestili) in drugi stroški, kamor sodijo na primer socialni prispevki.

Stroški dela za dejansko opravljeno delovno uro so bili v tretjem četrtletju po začasnih podatkih povprečno za 3,2 odstotka višji kot v tretjem četrtletju 2018, pri čemer so se plače zvišale za 3,3 odstotka.

Stroški dela kontinuirano rastejo že nekaj let. Letos je bila medletna rast najvišja v prvem četrtletju, ko je dosegla 7,5 odstotka, v drugem trimesečju pa je dosegla 4,9 odstotka. V tretjem četrtletju lani je bila medletna rast pri 1,8 odstotka.

Stroški dela so se v tretjem četrtletju medletno najizraziteje zvišali zvišali v drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih (za 15,6 odstotka) in v **gradbeništvu** (za 12,2 odstotka), najbolj izrazito pa so se znižali v rudarstvu (za devet odstotkov) in v dejavnosti poslovanje z nepremičninami (za 3,4 odstotka).

Primerjave z drugimi članicami EU evropski statistični urad Eurostat trenutno dela še na podlagi podatkov iz drugega trimesečja. Stroški dela za dejansko opravljeno delovno uro so bili v uniji v drugem četrtletju po najnovejših podatkih za 2,9 odstotka višji kot pred enim letom, je spomnil slovenski statistični urad.

Rast so beležili v vseh državah. Najizrazitejša je bila v Romuniji (za 13 odstotkov) in v Bolgariji (za 10,8 odstotka). Kot navedeno, je bila rast v Sloveniji 4,9-odstotna.

Petek, 6. december 2019 - 15:25

Gospodarstvo/Slovenija

Stroški dela se povečujajo

Ljubljana, 6. december 2019 (MOREL)- Stroški dela za dejansko opravljeno delovno uro so bili v Sloveniji v tretjem četrtnetju 2019 po začasnih podatkih povprečno za 3,2 % višji kot v tretjem četrtnetju 2018, od tega so se plače za dejansko opravljeno delovno uro v istem obdobju zvišale za 3,3 %.

Stroški dela za dejansko opravljeno delovno uro so se v tretjem četrtnetju 2019 glede na tretje četrtnetje 2018 najizraziteje znižali v dejavnosti rudarstvo (za 9,0 %) in v dejavnosti poslovanje z nepremičninami (za 3,4 %), najizraziteje zvišali pa v drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih (za 15,6 %) in v dejavnosti **gradbeništvo** (za 12,2 %).

Po podatkih Eurostata (po stanju na dan 3. 12. 2019) so bili stroški dela za dejansko opravljeno delovno uro v drugem četrtnetju 2019 v vseh državah članicah EU višji kot v drugem četrtnetju 2018 (dejavnost kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo ni vključena). Zvišanje stroškov dela za opravljeno delovno uro je bilo najizrazitejše v Romuniji (za 13,0 %) in v Bolgariji (za 10,8 %). V EU-28 so se ti stroški v opazovanem obdobju zvišali za 2,9 %; v Sloveniji so bili višji za 4,9 %. To so sporočili iz SURS. (konec)